

www.humak.fi

Opinnäytetyö

”Älkää kysykö mistä johtuu ilkivalta”

Nuorisolähtöinen seinättömän nuorisotyön katsaus ilkivaltaan ja vahingontekoihin Kuopion Saaristokaupungissa.

Aleksi Koukonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(11/2019)

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Aleksi Koukonen

Opinnäytetyön nimi: ”Älkää kysykö mistä johtuu ilkivalta” - Nuorisolähtöinen seinättömän nuorisotyön katsaus ilkivaltaan ja vahingontekoihin Kuopion Saaristokaupungissa.

Sivumäärä: 38 ja 6 liitesivua

Työn ohjaaja: Jari Klemola

Työn tilaaja: Kuopion kaupungin nuorisopalvelut

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää ilkvallan ja vahingontekojen sekä kiinteän nuorisotilan puutteen yhteyttä Kuopion Saaristokaupungissa. Opinnäytetyön tuloksena syntyi nuorisolähtöinen tutkielma Saaristokaupungin ajanviettopaikoista, -tavoista sekä nuorten kohtaamista ilkvallan- ja vahingonteoista ja kuinka nuoret suhtautuvat niihin.

Työn tarkoituksena oli osallistaa Saaristokaupungin nuoret vaikuttamaan oman asuinalueensa asioihin ja siellä tehtävään nuorisotyöhön. Opinnäytetyön tutkimuksen toteutuspaikkana toimi Aseman Lapset ry:n omistama ja Kuopion kaupungin nuorisopalveluille lainaama Walkers-auto, joka on pyörien päällä liikkuva nuorten kohtaamispaikka.

Opinnäytetyön tilaajana on Kuopion kaupungin nuorisopalvelut, joka saa käyttöönsä ajankohtaista tietoa Saaristokaupungin nuorten ajanvietosta, ilkvallakäyttäytymisestä sekä kehittämisehdotuksia, joita voidaan toteuttaa ilkvallan ja vahingontekojen ennaltaehkäisemiseksi.

Asiasanat: ilkvallta, vahingonteko, seinätön nuorisotyö, osallistaminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

Author: Aleksi Koukonen

Title: "Don't ask what causes mischief" – A youth based overview on mischief and vandalism from the perspective of wall-less youth work in Saaristokaupunki, Kuopio.

Number of Pages: 38 and 6 attachment pages

Supervisor: Jari Klemola

Subscriber: Youth Services of the City of Kuopio

The aim of this thesis was to examine the connection between the occurring mischief and vandalism and the lack of an actual youth center in Saaristokaupunki, Kuopio. As a result of this thesis, a youth-based examination about the places and customs regarding passing the time in Saaristokaupunki was constructed. It also examines what manner of mischief and vandalism the youth of Saaristokaupunki have encountered and how they react to it.

The purpose of this research was to involve the youth of Saaristokaupunki in improving youth work in their residential area and affecting matters concerning them. The facility where the research part of this thesis took place was a recreational vehicle that worked as a meeting place for the youth called Walkers-car. It is owned by Aseman Lapset ry and was loaned by the Youth Services of the City of Kuopio.

This thesis is subscribed by the Youth Services of the City of Kuopio. With this research, they have timely information regarding passing the time and mischief behaviour in Saaristokaupunki and also suggestions on preventing vandalism.

Keywords: mischief, vandalism, wall-less youth work, participation

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 TIETOPERUSTA.....	6
2.1 Seinätön nuorisotyö	6
2.2 Sosiaalinen vahvistaminen.....	9
2.3 Nuoret, ilkivalta ja vahingonteot	11
2.4 Ilkivallan ja vahingontekojen ennaltaehkäisy sekä niihin puuttuminen.....	13
3 WALKERS-AUTOT JA WALKERS ON WHEELS -HANKE.....	16
4 TUTKIMUSKYSYMYS JA TUTKIMUSMENETELMÄT	19
4.1 Tutkimuskysymys.....	19
4.2 Tutkimusmenetelmät ja aikataulu.....	22
4.3 Kysymysten laatiminen	26
5 TULOKSET	26
6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET	30
7 POHDINTA JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET	33
LÄHTEET	36
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee varhaisnuorten ilkeäkäyttäytymistä ja -kulttuuria suuressa ja nopeasti kasvavassa kuopiolaisessa kaupunginosassa, jossa ei ole ehditty reagoimaan nopeasta laajenemisesta ja rakentamisesta huolimatta nuorison tarpeisiin riittävän tehokkaasti. Tällä kaupunkialueella, Saaristokaupungissa, ei ole nuorille omaa kiinteää nuorisotilaa, jossa he voisivat viettää vapaa-aikaansa. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, onko Saaristokaupungissa tapahtuvilla vahingonteoilla ja ilkeillä sekä nuorisotilan puutteella jokin yhteys.

Saaristokaupunkiin avataan keväällä 2020 kiinteä nuorisotila. Tässä opinnäytetyössä selvitetään, olisiko tällä nuorisotilalla positiivinen vaikutus Saaristokaupungin nuoriin ja vahingontekojen sekä ilkeiden vähenemiseen.

Tässä opinnäytetyössä syvennyttään siihen, mistä varhaisnuorten ilkeiltä ja vahingon- teot kumpuavat ja kuinka niihin pitäisi reagoida. Mistä spraymaaleilla sotkeminen ja polkupyörien hajottaminen johtuu ja kuinka sitä voitaisiin ennaltaehkäistä? Opinnäytetyössä käsitellään myös sellaisilla alueilla tehtävää nuorisotyötä, jossa ei kiinteitä nuorisotiloja ole lainkaan ja tutustutaan seinättömän ja liikkuvan nuorisotyön toimintaperiaatteisiin.

Opinnäytetyön tutkimuksen toimintaympäristönä toimi liikkuvan ja seinättömän nuorisotyön väline, Walkers-auto, jonka tarkoitus on viedä nuorisotyötä sinne, missä nuoret liikkuvat. Kohtaamispaikkana toimiva matkailuauto on lähes täydellinen työkalu viedä nuorisotyötä sinne, missä kiinteää tilaa ei ole. Nuorisotalo liikkuu silloin pyörien päällä ja pystyy reagoimaan nuorison liikkuvaan ajanviettopaikkaan. Walkers-auton omistaa ja sen toimintaa koordinoi Aseman Lapset ry. (Aseman Lapset ry 2019a.)

Työn ja tutkimuksen näkökulma on hyvin nuorisolähtöinen ja sen tutkimusosiossa selvitetään, mitä nuoret tekevät vapaa-ajallaan, missä he Saaristokaupungin alueella viettävät aikaansa ja kuinka heidän mielestään uusi nuorisotila muuttaisi varhaisnuorten toimintakulttuuria Saaristokaupungissa. Opinnäytetyön ja sen tutkimuksen tarkoitus on osallistaa nuoria ja kannustaa heitä vaikuttamaan asuinalueensa asioihin, jotka koskettavat nimenomaan heitä. Tutkimuksen tarkoitus on antaa nuorille kokemus siitä, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteillään on merkitys.

Opinnäytetyön tilaajana on Kuopion kaupungin nuorisopalvelut. Kuopion kaupungin nuorisopalvelut toimii nuorten hyvinvoinnin ja kasvun tukena monipuolisesti heidän elämän eri osa-alueilla. Nuorisotyötä tehdään nuorisolähtöisesti, jotta nuorisotyö olisi nuorten itsensä näköistä ja mahdollisimman innostavaa. Toimintamuotoihin kuuluu muun muassa perinteinen nuorisotalotyö, etsivä nuorisotyö Vinkkeli, nuorten tieto- ja neuvontatyö, kulttuurinen nuorisotyö sekä erilaiset hankkeet. (Po1nt.fi 2019a.) Walkers-auto oli Kuopion nuorisopalveluiden käytössä tammikuusta kesäkuuhun 2019. Syksyllä 2019 Kuopion nuorisopalvelut saivat käyttöönsä taas pienemmän Walkers-auton.

Opinnäytetyö on tarpeellinen Kuopion nuorisopalveluiden sekä nuorten kannalta, sillä sen tarkoitus on kehittää Saaristokaupungin nuorisotyötä ja osallistaa nuoret mukaan vaikuttamaan. Kuopion nuorisopalveluiden yksi arvoista on jo aiemmin mainittu nuorisolähtöisyys, joka tarkoittaa käytännössä muun muassa nuorten osallistamista ideoimaan ja tekemään, jotta nuorisotyö olisi heidän itsensä näköistä ja toteutuisi heidän ehdoillaan. (Po1nt.fi 2019a.)

2 TIETOPERUSTA

Tässä luvussa käsitellään tietoperustaa, joka on opinnäytetyön, tutkimuksen ja kohde-ryhmän toimintakulttuurin kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta tärkeä osio.

2.1 Seinätön nuorisotyö

Tässä kappaleessa avataan seinättömän nuorisotyön käsitettä. Käsite on verrattain uusi, joten siihen liittyvää tietoa on löydettävissä rajallisesti. Kuitenkin esimerkiksi liikkuvaa nuorisotyötä on luonnehdittu seinättömäksi nuorisotyöksi ja molemmista aihepiireistä löytyy paljon samoja teemoja. Seinättömästä nuorisotyöstä tullaan todennäköisesti puhumaan tulevaisuudessa enemmän.

Seinättömällä nuorisotyöllä tarkoitetaan perinteisen nuorisotalotyön sijasta nuorisotalojen ulkopuolelle painottuvaa nuorisotyötä. Tämä ei tarkoita, että seiniä ei olisi ollenkaan, vaan nuorisotyötä viedään sinne, missä nuoret liikkuvat. Seinät voivat olla esimerkiksi erilaisten yhteistyökumppaneiden tiloja, kuten koulujen luokkahuoneita, harrastetiloja sekä asukastupia. Tämän vuoksi seinätön nuorisotyö voidaan määritellä avoimeksi eri puolille suuntautuvaksi nuorisotyöksi. (Valkendorff, Huuskonen & Ruuskanen 2017, 184.)

Seinättömänä nuorisotyönä voidaan pitää myös liikkuvaa nuorisotyötä, sillä seinättömällä nuorisotyöllä voidaan korostaa toiminnan liikkuvuutta ja siirrettävyyttä (Valkendorff ym. 2017, 184). Tämän vuoksi Walkers-auto voidaan lukea myös seinättömäksi nuorisotyöksi, vaikka seinät autossa ovatkin. Walkers-autosta eli Wautosta lisää tarkemmin kappaleessa kolme.

Liikkuva nuorisotyö kohtaa nuoria siellä missä he liikkuvat ja viettävät aikaansa. Periaatteena on, että he menevät nuorten luokse, eikä toisin päin. Samalla periaatteella myös etsivässä nuorisotyössä on seinättömän nuorisotyön piirteitä. Etsivät luovat jalkautumalla kontakteja nuoriin ja ohjaavat nuoria erilaisten palveluiden piiriin (Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus 2019). Seinätön nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö voidaan kuitenkin erottaa toisistaan sillä, että seinättömän nuorisotyön kohteena ovat kaikki nuoret, kun taas etsivän nuorisotyön ollessa erityisnuorisotyötä, sen tarkoitus on luoda profiloituneempia asiakaskontakteja, kuten tavoittaa syrjäytymisvaarassa olevia, esimerkiksi työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria. (Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus 2019; Valkendorff ym. 2017, 184). Ja vaikka seinättömän nuorisotyönkin tarkoitus on viedä nuorisotyötä nuorten suosimiin ajanviettopaikkoihin, on etsivä työ kuitenkin vielä syvemmälle nuorten reviirille astumista. Etsivät nuorisotyöntekijät joutuvatkin työssään usein kohtaamaan nuorten piireihin jalkautuessaan sitä, ettei heidän läsnäolonsa ole toivottua ja heitä voidaan pitää tunkeilijoina (Huhtajärvi 2014, 447).

Eryteisesti viime vuosina on huomattu, että nuoret viettävät huomattavasti enemmän aikaa muualla kuin nuorisotaloilla. Nuoruuteen kuuluu hakeutuminen välittömien kasvuympäristöjen, kuten kodin ja pihapiirin ulkopuolelle. Näitä Tomi Kiilakoski (2016, 16) kutsuu kolmansiksi tiloiksi. Eryteisesti kaupalliset tilat, kuten kaupakes-

kukset sekä sosiaalinen media tarjoavat nuorille ajanviettopaikkoja ja -mahdollisuuksia (Myllyniemi & Berg 2013, 31-32). Siksi nuorisotyötä on pyritty viemään talojen seinien ulkopuolelle.

Nuorten ajanviettoa muualla kuin nuorisotaloilla voidaan tulkita hengailuksi. Hengailu-termiä syvemmin tarkasteltaessa, voidaan sen todeta olevan usein päämäärätöntä tai ilman jäsenneltyä toimintaa olevaa oleskelua julkisissa paikoissa ja tiloissa. Maantieteen ja ympäristökasvatuksen professori Sirpa Tanin mukaan hengailulla on usein kahdenlaisia tarkoituksia: halu tulla nähdyksi muiden nuorten keskuudessa sekä pysyä aikuisten hallinnan ulkopuolella. Nuorille tämänkaltainen hengailu on tärkeää ja se on hyvä ottaa huomioon seinättömässä nuorisotyössä. Tämä myös aiheuttaa nuorisotyöntekijöille haasteita nuorten kohtaamiseen, jos nuoret eivät tahdo tulla tavoitetuiksi tai haluavat pysyä aikuisten tavoittamattomissa. Hengailu on nuorten tapana olla omien eri tasoisten yhteisöjensä osana. Näitä eri tasoisia yhteisöjä voivat olla kaveripiiri, oman kaupunginosan nuoriso tai muu lähiympäristö. Tämä tarkoittaa nuorten elämässä kulkemista sinne, missä tapahtuu ja tämä liikkuva ajanviettotapa luo tarpeen seinättömälle nuorisotyölle, joka pystyy viemään nuorisotyön sinne, missä nuoret ovat. (Valkendorff ym. 2017, 187-188.)

Nuorten hengailu ei aina ole myöskään nuorille itselleen täysin haasteetonta. Nuorten päämäärätön oleskelu ja kuljeskelu saattaa aiheuttaa väärinymmärryksiä yhteiskunnan silmissä, eikä heidän läsnäoloansa ja toimintaansa katsota aina hyvällä, vaikkei nuoret tekisivätkään mitään väärää. Tämänkaltainen suhtautuminen näkyy monesti julkisissa tiloissa kieltomerkeillä tai esteillä. (mt. 188.) Usein vartijat häävät nuoret kaupallisista tiloista, sillä heidän pelätään karkottavan maksavia asiakkaita. Kaupunkitilat voidaan myös suunnitella siten, että nuorten ajanvietto hankaloituu. Esimerkiksi skeittaamista voidaan helposti rajoittaa asentamalla otollisiin paikkoihin esteitä. Toimintojen maksullisuus myös rajoittaa nuorten toimintaa, sillä kaikilla ei ole välttämättä rahaa käytettävissään tarpeeksi tai ollenkaan. (Kiilakoski 2016, 17.) Lisäksi kauppakeskuksissa ja muissa julkisissa kaupallisissa tiloissa, missä nuoret viettävät aikaa, kuluttaminen on keskeinen ja elintärkeä osa. Tämän vuoksi nuoriakin pidetään usein asiakkaina ja nuorten on yleensä osoitettava olevansa kelpoisia kuluttajia ja näin ikään kuin ansaittava oikeutensa olla paikalla. (Valkendorff ym. 2017, 187.)

Seinätön nuorisotyö ei missään tapauksessa kuitenkaan poista kiinteiden nuorisotilojen tarvetta. Nuorisotilat ovat tärkeitä tukikohtia sekä nuorille, että nuorisotyölle. Nuorisotilat mahdollistavat nuorisotyöntekijöiden tutustumisen alueen nuoriin. Seinätön nuorisotyö ei myöskään tarjoa jatkuvuutta samalla tavalla kuin kiinteä tila. Pysyvä tila voi luoda myös turvallisuudentunteen nuorille sekä tunteen siitä, että ”tämä on meidän paikka”. (Valkendorff ym. 2017, 190.) Nuorisotalot tarjoavat myös mahdollisuuksia esimerkiksi erilaisten tapahtumien sekä ohjatun toiminnan järjestämiseen.

Seinätön nuorisotyö on työmuotona uudenlainen tapa adaptoitua nuorten nopeisiin liikkeisiin sekä muuttuviin ajanviettotyyleihin ja -paikkoihin. Tämä edellyttää yhteistyötä erilaisten toimijoiden ja tilojen kanssa, joissa nuoret viettävät aikaa. Esimerkiksi Kuopiossa 2019 talven ja kevään aikana Kuopion torin alla Kauppakeskus Apajassa sijaitsevassa Kohtaamo-tilassa järjestettiin ”pop-up nuokkari” joka toinen perjantai. Nuorilla on tapana hengaila keskustan alueella usein Kauppakeskus Apajassa, mutta nuorilta saamien tietojen mukaan vartijat yleensä häätävät heidät pois. Tähän haluttiin vastata viemällä nuorisotyö pop-up nuokkarin muodossa Kauppakeskus Apajaan. Myös Walkers-auto oli mukana toiminnassa muutaman kerran kevään aikana. Yhteistyö perustui siihen, että Walkers-auto tavoittaisi nuoria torilla ja tiedottaisi heitä myös maan alla olevasta pop-up nuokkarista, ja sama toimisi myös päinvastoin. Pop-up nuokkarit Apajan Kohtaamossa ja Walkers-auton vierailut torilla osoittautuivat suureksi menestykseksi kevään aikana. Kävijämäärät liikkuivat Walkers-auton osalta useissa kymmenissä ja pop-up nuokkari keräsi joinakin kertoina jopa reilusti yli sata kävijää. Tästä voidaan päätellä, että seinättömälle nuorisotyölle on erityistä tarvetta myös Kuopion keskustan alueella.

2.2 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalinen vahvistaminen oli opinnäytetyötäni varten toteuttamassani kyselyssä tärkeä ja keskeinen käsite ja on sitä oikeastaan kaikessa nuorisotyössä ja yhteisöpedagogin työkentällä. Liikkuvaa ja seinätöntä nuorisotyötä voidaan pitää sosiaalisena vahvistamisena alueilla, jossa kiinteää nuorisotilaa ei ole. Sosiaalinen vahvistaminen on käsitteenä hyvin laaja ja laajalti käytetty, jota on haastavaa määritellä yksiselitteisesti.

Tässä kappaleessa käsittelen, mitä sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan sekä keskitytään sosiaaliseen vahvistamiseen nuorten näkökulmasta, vaikka sosiaalisen vahvistamisen käsite koskee kaikkia yhteiskunnan jäseniä.

Aikaisemman nuorisolain (72/2006) toisen pykälän kolmannessa momentissa sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Nykyisessä nuorisolaissa (1285/2016) sosiaalista vahvistamista koskevia asioita avataan muun muassa ensimmäisen luvun toisessa pykälässä, mutta sosiaalisen vahvistamisen termiä ei nykyisessä laissa käytetä. Nykyisessä nuorisolaissa lain tavoitteiksi nimetään esimerkiksi nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien sekä yhteiskunnassa toimimisen edistäminen ja nuorten kasvun, itsenäistymisen ja vaikuttamismahdollisuuksien sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen opettamisen tukeminen. Yksilötasolla voidaan puhua kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnin edistämisestä ja tukemisesta. Yksilötasoinen sosiaalinen vahvistaminen heijastuu myös yhteisötasoon, jolloin yksilön ja yhteisön hyvinvointi nivoutuvat yhteen. Hyvinvoiva yksilö jaksaa olla erilaisten yhteisöjen jäsen ja yhteisöt lisäävät yksilöiden hyvinvointia. Sosiaalinen vahvistaminen koskettaa varmasti jokaista ihmistä jossakin elämän vaiheessa, sillä kaikki tarvitsevat jossakin vaiheessa tukea, ohjeistusta ja neuvontaa. (Herranen & Lundbom 2011, 6.)

Kuopion nuorisopalveluiden toimintaohjelmassa 2017-2020 on määritelty nuorisopalveluiden arvopohja, jossa puhutaan sosiaalisesta vahvistamisesta: ” Nuorisotyötä tehdään vahvalla arvopohjalla osallisuutta, dialogisuutta ja yhdenvertaisuutta edistäen. Sen päätehtäväksi nähdään nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja aktiivisiksi kansalaisiksi kasvattaminen.”

Sosiaalisesta vahvistamisesta voidaan puhua myös syrjäytymisen ehkäisemisen sijaan. Ensin mainittu on käsitteenä huomattavasti positiivisempi sävyllään ja jälkimmäinen jopa hieman kohdettaan leimaava. Sanana syrjäytyminen tai syrjäytynyt voi luoda kielteisiä mielikuvia henkilöstä. Syrjäytyneet nähdään valitettavan usein työttöminä tai kouluttamattomina yhteiskunnan eläteinä, johon usein yhdistetään vielä erilaisten päihteiden käyttö ja muut elämänlaatua ja -hallintaa vaikeuttavat ongelmat. Toki näitä ongelmia esiintyy, mutta on väärin yleistää ja luoda henkilöstä nämä mielikuvat ainoastaan yhden termin perusteella. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jolla paran-

netaan nuoren elämäntilannetta ja -hallintaa. (Kuure 2015, 8.) Sosiaalista vahvistamista voidaan myös pitää kehitysprosessina, jonka päämääränä on tuottaa ihmiselle itsenäisyyden, itsevarmuuden sekä kuuluvuuden tunne (Governance and Social Development Resource Centre 2019).

Käytännönläheisemmin sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan monenlaista, usein moniammatillista ehkäisevää työtä. Näihin lukeutuu varhainen puuttuminen, elämän eri siirtymävaiheiden tunnistaminen ja tarvittaessa korjaavat toimet, vaikka painopiste on ennalta ehkäisevässä työssä. Moniammatillisuus näkyy yleensä erilaisina palvelukokonaisuuksina, jossa eri palvelut verkostoituvat ja luovat asiakaslähtöisen kokonaisuuden. Työn tavoitteena on sosiaalinen vahvistuminen, joka on jokaisen henkilön kannalta subjektiivinen sekä yksilöllinen kokemus ja tila. (Mehtonen 2011, 13.)

2.3 Nuoret, ilkivalta ja vahingonteot

”Nuorisotyössä huomioidaan toimintaympäristö, puututaan ilkivaltaan ja kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan. Nuorisotyössä noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita. Nuorisotyöntekijä valitsee toiminnoissa luontoa kunnioittavia, ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja työmenetelmiä.”

Nuorisotyön ammattieettisessä ohjeistuksessa sanotaan edellä mainitulla tavalla. (Liite 2). Tässä kappaleessa keskitytään ilkivaltaan liittyviin teemoihin. Mutta mistä ilkivalta sitten johtuu ja kuinka siihen puututaan? Tähänkään asiaan ei ole vain yhtä vastausta.

Ilkivalta on määritelty rikoslain (1889/39) kolmannessatoista pykälässä. Ilkivalta voidaan lyhyesti määritellä seuraavasti: ”Rikoslaisissa rangaistavaksi säädetty ilkivalta on rikos yleistä järjestystä vastaan. Ilkivalta voi olla esimerkiksi metelöintiä muualla kuin yleisellä paikalla, häiritsevien viestien lähettämistä taikka väärän hälytyksen aiheuttamista. Jotta kyseessä olisi ilkivalta, on teon kohdistuttava tietynlaisiin, laissa määriteltyihin paikkoihin. Lisäksi teon tulee yleensä aiheuttaa huomattavaa haittaa.” (Minilex

2019.) Ilkivalta siis on määritelty enemmän häiriökäyttäytymiseksi. Ilkivaltaa ovat esimerkiksi pilasoitot ja -viestit virastoihin, liikkeisiin sekä toimistoihin. Ilkivaltaa ovat myös julkisten kulkuneuvojen hätäjarrujen tahallinen käyttö ja väärät hälytykset.

Vahingonteko voidaan taas määritellä julkisen tai yksityisen omaisuuden rikkomiseksi, töhräämiseksi, vahingoittamiseksi tai hävittämiseksi. Törkeä vahingonteko edellyttää erittäin suurta taloudellista vahinkoa, rikoksen uhrille erittäin tuntuva vahinkoa tai historiallisesti tai kulttuurisesti merkittävälle omaisuudelle aiheutettua vahinkoa. (Rikoslaki 1889/39.) Vahingonteko ja ilkivalta usein sekoitetaan keskenään tai niitä käytetään synonyymeinä ja esimerkiksi paikkojen rikkomisesta puhutaan monesti ilkivalentana, vaikka oikea termi rikkeelle olisikin vahingonteko.

Nuoruuteen kuuluu ja on aina kuulunut rajojen etsintä, niiden koettelu ja rikkominen. Tämä tapahtuu normeja sekä sääntöjä rikkomalla ja auktoriteettien kyseenalaistamisella. Tämä on omalla tavallaan yksi nuoruuden tehtävistä eli irtaantua omista vanhemmista. Rajojen koettelu kuitenkin nuoren näkökulmasta on myös sitä, että hän tarvitsee aikuista, jolloin hänen tekemisistään välitetään ja niihin puututaan. Nuorella on tarve tulla huomioiduksi, kuulluksi ja välitetyksi. Pahimmassa tapauksessa nuoren rikkomuksiin ei puututa, jolloin on mahdollista, että nuori tekee niin suuren rikkomuksen, että seuraamukset eivät jää keneltäkään huomaamatta. Toinen skenaario voi olla se, että rikkeen tekijä tottuu siihen, että toimintaa voi jatkaa ilman seuraamuksia ja joutua rikoskierteeseen. Kuitenkin joskus rikkeet voivat olla merkki jostakin vakavammasta huolenaiheesta. (Turkka, Roponen & Juntunen 2016, 92-94.) Useimmiten nuorten kohdalla häiriökäyttäytyminen, vahingonteot ja muut rikkomukset johtuvat ajattelemattomuudesta ja kokeilemisen halusta ja vanha sanonta ”joukossa tyhmyys tiivistyy” pitää hyvinkin usein paikkansa. Kaveriporukassa on usein halu todistaa kavereille olevansa kova, raju ja pelkämätön saadakseen kavereiltaan ihailua ja arvostusta. Tällöin kavereiden yllyttämisestä on vaikeaa kieltäytyä, vaikka tilanne olisikin tuntunut jo alun perin kiusalliselta ja ikävältä. Tuskin monikaan nuori haluaa leimautua kavereiden silmissä uskaltamattomaksi ”nynnyksi”. (mt.)

Ajattelemattomuudelle löytyy myös biologinenkin selitys. Sukupuolihormonien toiminnan käynnistyminen aiheuttaa sukukypsäksi kehittymisen lisäksi myös valtavan kehityksen aivoissa (Kaltiala-Heino 2013, 51). Aivojen kehityksessä impulsiivisuuden hallinta ja syy-seuraussuhteiden käsittäminen kehittyvät vasta myöhemmin ja tämä

kehittyminen yleensä jatkuu jopa pitkälle aikuisikään (Turkka, Roponen & Juntunen 2016, 93). Varhaisnuoruudessa tapahtuu puberteettikehityksen kiivaimmat vaiheet. Tämä sijoittuu noin 12-14 vuoden ikään. Aivoalueiden kehittämisessä kaikkein vaativimmista toiminnoista vastaavat alueet kehittyvät viimeisenä. Mitä tehokkaammaksi havainnointi ja hermoverkkojen toiminta on kehittynyt, sitä paremmat valmiudet ihmisellä on toimia vaativissa sosiaalisissa tilanteissa. Kuvantamistutkimuksissa on osoitettu, että harkintakykyä ja hillintää säätelevät aivoalueet kehittyvät nuoruudessa myöhemmin mitä tunnepitoiseen reagointiin liittyvät aivoalueet. Nämä vaikuttavat merkittävästi riskinottoon ja aggressiivisen käyttäytymisen säätelyyn. Samaan aikaan kun nuoren älyllinen kehitys lähtee nousuun, tapahtuu nuoren tunteiden hallinnassa taantuma. Tämä kuuluu normaalikehitykseen ja menee ajan myötä ohitse. (Kaltiala-Heino 2013, 53-56.)

Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuoden iässä. Alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa, eikä heitä tuomita rikoksista, mutta ovat velvollisia korvaamaan aiheuttamansa vahingot. Lisäksi alle 15-vuotiaita kohtaan voidaan asettaa erilaisia viranomaistoimia. Alle 18-vuotiaita koskee lastensuojelulaki, jonka vuoksi sosiaalityöntekijän tulee olla mukana alle 18-vuotiaiden tekemien rikosten esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä. (Turkka, Roponen & Juntunen 2016, 95; Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti 2019.)

Nuorten keskuudessa tehtyjen kyselytutkimusten antamien tietojen mukaan tyypillisiä suomalaisnuorten tekemiä tekoja ovat myymälävarkaudet sekä koulusta varastaminen ja erilaiset vahingonteot kuten omaisuuden rikkominen sekä seinien töhriminen. 15-16 vuotiaista pojat ja tytöt tekevät lähes yhtä paljon vahingontekoja sekä myymälävarkauksia. Väkivalta on poikien keskuudessa huomattavasti yleisempää. (Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti 2019.) Rikosten teko ei myöskään jakaudu tasaisesti nuorten keskuudessa ja suuri osa rikoksista kasautuu ainoastaan pienelle joukolle. Suurin osa nuorista ei tee rikoksia lainkaan ja on vain hyvin pieni määrä nuoria, jotka tekevät rikkeitä useasti. (mt.)

2.4 Ilkivallan ja vahingontekojen ennaltaehkäisy sekä niihin puuttuminen

Nuorisotyön ammattieettisessä ohjeistuksessa puhutaan ilkivaltaan puuttumisesta. Kuinka siihen sitten puututaan? Kuinka ilkivaltaa ja vahingontekoja voidaan ennaltaehkäistä? Ilkivaltaan puuttuminen on osa ympäristön ja luonnon kunnioittamiseen kasvattamista. Puuttuminen ei aina ole välttämättä aikuisellekaan se helpoin asia, mutta se on silti yksi nuorisotyön päätehtävistä – välittää ja puuttua nuorten tekemiin.

Vahingontekojen ennaltaehkäisemisessä voidaan soveltaa teoriaa, jota kutsutaan tilannetorjunnaksi. Teoria perustuu fyysisen ympäristön muutoksiin, jolla vähennetään rikostilaisuuksia. Tilannetorjuntateoriaan voidaan yhdistää rutiiniaktiviteettiteoria, jonka kolme osaa ovat motivoitunut tekijä, otollinen kohde sekä valvonnan puute. Käytännössä tämä voi tarkoittaa nuorten kohdalla esimerkiksi sitä, että motivoivana tekijänä voi olla kavereiden hyväksyntä ja ihailu, otollisena kohteena melkein mikä tahansa julkinen tila ja valvonnan puutteena vartijoiden tai valvontakameroiden puute ja täten kiinnijäämisen riskin vähyys motivoi tekijää entistä enemmän. Tilannetorjuntateorian mukaan näihin kaikkiin positiivisesti vaikuttamalla voidaan ehkäistä rikoksia sekä sillä, että nämä kolme tekijää eivät toteudu samanaikaisesti. Rikoksen ennaltaehkäisyä menetelmiä ovat muun muassa rikoksen toteuttamisen vaikeuttaminen, kiinnijäämisen riskin kasvattaminen sekä rikoksesta saatavan hyödyn pienentäminen. (Koskela & Nurminen 2010, 9.) Alla havainnollistava kuvio rutiiniaktiviteettiteorian esimerkistä, jota on sovellettu vahingontekijän näkökulmaan. Teorian mukaan poistamalla yksi tai useampi kolmesta tekijästä estää rikoksen toteutumisen tai ainakin vähentää sen toteutumisen todennäköisyyttä huomattavasti.

Kuvio 1: Esimerkki rutiiniaktiiviteetti-teoriasta sovellettuna nuoren vahingontekijän näkökulmaan (Koskela & Nurminen 2010, 9).

Rikosten, kuten vahingontekojen ennaltaehkäisy on aina taloudellisempaa, kuin niiden korjaaminen ja selvittäminen. Rikoksia voidaan ennaltaehkäistä muun muassa lisäämällä kiinnijäämisen riskiä sekä vaikeuttamalla tai jopa poistamalla teon mahdollisuus. (Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2019.)

Nuorten ilkivaltaan ja vahingontekoihin voidaan puuttua, ja täten ennaltaehkäistä tulevia rikkeitä katusovittelulla. Katusovittelu on sovittelun muoto, jonka avulla nuorta kannustetaan ymmärtämään tehty virhe ja ottamaan teosta vastuu tilanteen korjaamiseksi. Rangaistuksen sijaan katusovittelussa etsitään ratkaisuja. Ratkaisujen etsimisellä ja löytämisellä on rikkeen tekijälle suuri psykologinen merkitys, kun tekijälle tarjotaan mahdollisuus anteeksipyyntöön ja tekojen hyvittämiseen, verraten esimerkiksi pelkkään rahalliseen korvaukseen. Katusovittelun selkeä tavoite on kohdata nuori kunnioittavasti sekä löytää tilanteen korjaamisesta positiivisia asioita eikä keskittyä pelkästään virheisiin. Samaan tapaan kuten rikos- ja riita-asioiden sovittelu, myös katusovittelu on osapuolille vapaaehtoista, luottamuksellista sekä puolueetonta ja sovit-

telijoina toimivat vapaaehtoiset, tehtävään koulutetut henkilöt. Tärkeää on se, että rikkeisiin pystytään reagoimaan mahdollisimman nopeasti, jotta rikoskierre saadaan estettyä tai katkaistua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Jos nuoren mahdollinen rikoskierre saadaan estettyä, on tällä suuri merkitys syrjäytymisen ehkäisyssä ja siten myös kansantaloudellinen hyöty. Katusovittelussa korostuu yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa. Esimerkiksi myymälävarkaudesta kiinnijäänyt nuori voi saada mahdollisuuden sopia asia suoraan myymälän kanssa. (Turkka, Roponen & Juntunen 2016, 92-96.)

3 WALKERS-AUTOT JA WALKERS ON WHEELS -HANKE

Tässä tai luvussa käsitellään Walkers-autoja sekä Walkers On Wheels -hanketta, jotka yhdessä muodostavat eräänlaisen liikkuvan- ja seinättömän nuorisotyön muodon, joka on toiminut ympäri Suomea eri kunnissa. Luvussa käsitellään myös Walkers-toiminnan ideologiaa yleisesti, sillä kaikkea Walkers-toimintaa ohjaa samat ohjenuorat. On myös tärkeää ymmärtää, mistä Walkers-toiminta on lähtenyt kehittymään. Walkers On Wheels -hanke on jalostunut Aseman Lapset ry:n kehittämästä Walkers-toiminnasta, joka perustuu vapaaehtoisten aikuisten antamaan aikaan ja läsnäoloon. Mukana toiminnassa on aina Walkers-toiminnasta vastaava alan ammattilainen, eli niin kutsuttu toimintavastaava. Toiminta on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumatonta ja suunnattu kaikille alle 18-vuotiaille (Aseman Lapset ry 2018, 6.)

Walkers-autot, eli tuttavallisemmin ilmaistuna Wautot ovat kohtaamispaikkoina toimivia matkailuautoja, jotka ovat Aseman Lapset ry:n omistamia ja muodostavat niin sanotun Walkers On Wheels -hankkeen. Wautot ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja nuorille, joihin voi tulla muun muassa viettämään aikaa, keskustelemaan mieltä askarruttavista aiheista turvallisten aikuisten kanssa, pelailemaan korttipelejä sekä nauttimaan kahvia ja mehua. Toiminta on pääosin suunnattu kaikille alle 18-vuotiaille, vaikka hieman vanhemmatkin ovat Wautoon tervetulleita. Wautossa nuori voi saada tukea ja ohjausta erilaisiin häntä mietityttäviin asioihin, elämäntilanteisiin tai tietoa alueen palveluista, joita nuori saattaa tarvita. Wautoja on neljä erilaista ja eriko-

koista – Kissa, Ilves, Leijona ja Tiikeri. Walkers On Wheels -hanke on rahoitettu veikkosuosittovarain opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella ja sitä koordinoi Aseman Lapset ry. (Aseman Lapset ry 2019a.)

Kuva 1: Walkers-auto Tiikeri (Point.fi 2019b).

Näistä neljästä Wautosta Kuopioon saapui tammikuussa 2019 Tiikeri, joka on autoista Leijonan ohella suurin. Aikaisemmin syksystä 2017 kevääseen 2018 Kuopiossa liikkui Ilves-Wauto, joka on kooltaan hieman pienempi. Tiikeri-Wauto ajoi Kuopiossa tammikuusta kesäkuun loppupuolelle saakka. Elokuussa 2019 Ilves-Wauto teki paluun Kuopioon. Normaalisti Wauto-jakson kesto yhdellä paikkakunnalla on noin 3-6 kuukautta, mutta Kuopiossa Wautot ovat käytössä niin kaupunkialueella kuin syrjäseudulla, joten Kuopiossa Wautot ovat olleet lainassa pidempiä ajanjaksoja (Karjalainen 2019).

Wauto pyrkii tavoittamaan ja luomaan kontakteja nuoriin siellä, missä nuoret itse liikkuvat. Vain osa nuorista käy nuorisotaloilla ja nuorisotaloja ei välttämättä ole joka paikassa, joten Wauton tehtävä on ensi sijassa tavoittaa heitä, jotka eivät ole nuorisotalojen asiakkaita. Näin ollen Wauto pystyy myös tavoittamaan syrjäytymisvaarassa olevia ja sosiaalisesti vahvistamaan nuoria, jotka ovat tavoitettavissa Wauton liikkumilla alueilla. Kuntaliitokset ovat aiheuttaneet sen, että kunnallisen nuorisotyön resurssit eivät välttämättä riitä tarpeeksi laajalle alueelle, jolloin pyörillä liikkuvaa nuorisotyötä tarvitaan näille kuntaliitosten synnyttämille katvealueille. Yksi auto ei tietenkään millään ehdi joka paikkaan Kuopion kokoisessa kaupungissa, mutta Wautoa voidaanakin hyödyntää alueilla, joissa ei esimerkiksi kiinteitä nuorisotiloja ole. Wauto-toimintaa ja Walkers On Wheels -hanketta koordinoi Aseman Lapset ry, mutta paikalliset toimijat, kuten tässä tapauksessa Kuopion kaupungin nuorisopalvelut, hoitavat käytännön työt ja vastaavat resursseista, Wauton säilytyksestä ja ylläpidosta. (Aseman Lapset ry 2019a & 2019b.)

Walkers-toiminta-ajatukset muodostavat yhteisen ohjenuoran ja ideologian kaikelle toiminnalle, jota tehdään Walkers-nimikkeen alla. Walkers-toimintaan kuuluu pääasiallisesti erilaista jalkautuvaa ja liikkuvaa nuorisotyötä, sekä erilaisia kohtaamispaikkoja. Walkers-toiminnan kohtaamispaikkoina ja erilaisina välineinä toimivat kahvilat, Walkers-talo, Wautot sekä Walkers-bussi. Ensimmäinen Walkers-toiminta on ollut jalkautuvaa ja liikkuvaa työtä Helsingin kaduilla ja Jeeppi-Kafessa. (Karjalainen 2019.) Pääpaino on juurikin matalan kynnyksen periaatteessa, joka antaa nuorelle mahdollisuuden osallistua toimintaan omana itsenään ja omaehtoisesti. Walkers-toiminnalla pyritään tarjoamaan tukea nuorille, jota muut nuorille suunnatut palvelut eivät välttämättä tavoita. Tarkoituksena on vaikuttaa nuorten turvalliseen kasvuun ja itsenäistymiseen, sekä syrjäytymisen vähenemiseen yhteiskunnassa. (Aseman Lapset ry 2018. 6-7.)

Walkers-toiminta perustuu aikuisten läsnäoloon ja aikuisten ja nuorten väliseen kohtaamiseen, vuorovaikutukseen, välittämiseen sekä rajojen asettamiseen. Aikuisten tehtävänä on olla nuorille myönteisiä ja hyviä esimerkkejä siitä, kuinka aikuisuus on hyvä ja tavoittelemisen arvoinen asia nuorten tulevaisuudessa. Perinteisin Walkers-muoto on kahvila, joka on ennen kaikkea nuorisokahvilan muodossa oleva kohtaamisväline. Vaikka vapaaehtoiset ovatkin tärkeässä osassa Walkers-toiminnassa, on se kui-

tenkin ammatillisesti johdettua ja organisoitua. Toiminnassa on aina mukana vähintään yksi nuoriso-, sosiaali- tai vastaavan alan ammattihenkilö, joka vastaa toiminnasta ja on siitä viime kädessä vastuussa. Tämän toimintavastaavan tehtävänä on myös olla vapaaehtoisten tukena ja auttaa heitä nuorten kohtaamisessa. (mt.)

”Aikuisten ja nuorten hyvien kohtaamisten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamisen rakennuspuina Walkersissa ovat aito läsnäolo, aito kuunteleminen ja myönteinen tunnistaminen” (Aseman Lapset ry 2018, 20.)

Yksittäisten nuorten ongelmiin kohdistuvien toimenpiteiden sijaan tavoitteena on kaikkien nuorten toimijuuden vahvistaminen kollektiivisesti, erityisesti voimavaroihin ja vahvuuksiin keskittyen. Myönteisen tunnistamisen toimintaote tarkoittaa yhteisöllisyyttä painottavaa toimintakulttuuria, jossa oleelliset asiat tapahtuvat arkiympäristössä (mt.) Myönteisen tunnistamisen kohteena voi olla mikä tahansa asia, joka tukee lapsen ja nuoren käsitystä itsestään. Olennaista on havaita lapselle ja nuorelle tärkeitä asioita ja kiinnostuksenkohteita ja korostaa niihin liittyviä voimavaroja ja onnistumisia. Myönteisen tunnistamisen keskeisenä ajatuksena on arvokkuuden ja osallisuuden kokemusten vahvistaminen ja tukeminen arkiympäristöissä. (Kallio, Korkiamäki & Häkli 2015, 21-23.)

4 TUTKIMUSKYSYMYS JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä luvussa avataan opinnäytetyön tutkimusprosessia, jossa käsitellään muun muassa tutkimuskysymystä ja käytettyjä tutkimusmenetelmiä ja miksi näihin on päädytty. Luvussa kuvaillaan myös Saaristokaupunkia, jotta lukija ymmärtäisi kuinka laajasta kaupunkialueesta on kyse.

4.1 Tutkimuskysymys

Pohtiessani opinnäytetyöni aihetta keväällä 2019 suoritetun harjoitteluni aikana mielessäni oli useita eri aiheita, joista olisi voinut valita, mutta yksi aiheista nousi ylitse muiden. Sain harjoitteluni aikana toistuvasti kuulla sekä nuorilta että työtovereiltani nimenomaan Saaristokaupungin alueella tapahtuvasta ilkeväkivallasta ja vahingonteosta ja siitä, kuinka siellä ei ole kiinteää nuorisotilaa lainkaan, eikä juuri muitakaan nuorille suunnattuja ajanviettoiltoja. Sain kuulla myös, että Saaristokaupunkiin on aukeamassa keväällä 2020 uusi nuorisotila.

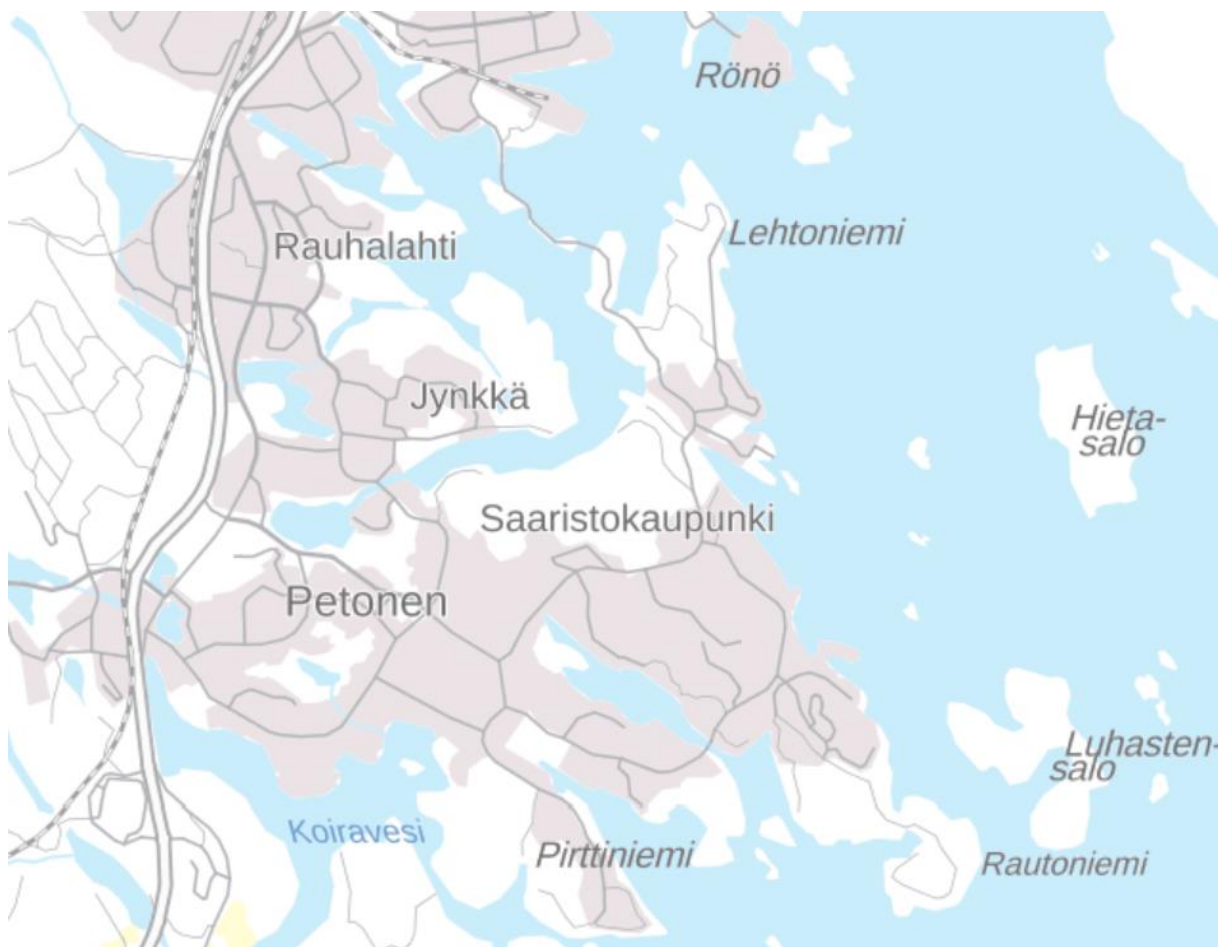
Tästä mieleeni nousikin pian kysymys: Onko ilkeväkivallalla ja vahingonteolla sekä nuorisotilan puutteella jokin yhteys Saaristokaupungissa? Voisiko uudella nuorisotilalla olla myönteinen vaikutus nuorten toimintakulttuuriin ja ilkeväkivallan vähenemiseen Saaristokaupungissa? Mielestäni näillä teemoilla hyvinkin voisi olla yhteys ja aihe on perehtymisen arvoinen.

Näihin kysymyksiin lähdin etsimään vastausta kysymällä suoraan Saaristokaupungin nuorilta sekä eri lähdemateriaaleista. Kohtasin harjoitteluni aikana nuoria, jotka kertoivat erilaisista ilkeväkivallan teoista suhteellisen avoimesti ja joskus jopa hieman ylpeilevään sävyyn. Myös Facebookissa Saaristokaupungin omassa ryhmässä on tullut vastaan useita aloituksia, jotka koskevat ilkeväkivallaa ja vahingontekoja, ja hyvin usein nämä teot ovat yhdistetty nuoriin. Ongelmalliseksi osoittautui kuitenkin se, että jos näistä asioista yritti saada rakentavaa keskustelua aikaan esimerkiksi ilkeväkivallasta liittyvistä seurauksista, nuoret halusivat usein nopeasti vaihtaa puheenaihetta tai lähtivät Wautosta omille teilleen.

Saaristokaupunki on nimensä mukaisesti Kuopion saaristoalueella sijaitseva kaupunkialue. Saaristokaupunkiin kuuluvat kaupunginosat ovat Lehtoniemi - Keilankanta, Rautaniemi, Savolanniemi ja Pirttiniemi. Saaristokaupunki on nopeimmin kasvava asuntorakentamisen alue Kuopiossa, johon lukeutuvat kaupunginosat sijaitsevat noin 3-15 kilometrin päässä Kuopion keskustasta etelään. Kyseessä siis on laaja kaupunkialue. Vuonna 2017 kaupunginosassa asui noin 9000 asukasta ja sinne on tarkoitus rakentaa asuntoja noin 14000 asukkaalle vuoteen 2020 mennessä. Alueella on runsaasti sekä pientaloasuinalueita sekä useita kerrostaloja. Alueella sijaitsee Martti Ahtisaaren koulu. (Kuopion kaupunki 2019a.) Suuresta asukasmäärästään ja koostaan huolimatta Saaristokaupungissa ei ole vielä kiinteää nuorisotilaa. Saaristokaupunkia lähimmät nuorisotilat ovat Jynkässä sijaitseva Jynkän Monitoimitalo eli Monari sekä Petosella

sijaitseva Petosen Vapaa-aikatilat Pinari. Jynkän Monarille matkaa kertyy Martti Ah-tisaaren koululta tietä pitkin hieman yli seitsemän kilometriä ja Petosen Pinarille mat-kaa kertyy teitse noin viisi kilometriä. (Google Maps 2019.)

Kuvat 2 ja 3: Karttakuvat Saariselkän alueesta, johon kuuluvat kaupunginosat Lehtoniemi, Rautaniemi, Savolanniemi sekä Pirttiniemi. (Kuopion karttapalvelu 2019).

Ei tietenkään pidä olettaa, että ilkivalta olisi osoittautunut ongelmaksi ainoastaan Saariselkässä, ja etteikö ilkivaltaa tapahtuisi myös muualla ja muissa Kuopion kaupunginosissa. Päätin rajata kohderyhmän kuitenkin Saariselkään ja sen nuoriin, sillä vietin siellä eniten aikaa harjoitteluni aikana ja sain eniten tarttumapintaa sen nuoriin.

4.2 Tutkimusmenetelmät ja aikataulu

Käydessäni läpi eri vaihtoehtoja ja keskusteltuani harjoitteluni ohjaajan kanssa eri aiheista opinnäytetyötä varten, päädyin tutkimaan ilkivallan ja vahingontekojen sekä

nuorisotilan puutteen yhteyttä Kuopion Saaristokaupungissa. Lopullinen aihe muotoutui vasta aivan harjoittelun lopussa ja pääsin opinnäytetyön tutkimuksellista osiota aloittamaan loppukeväästä 2019. Tätä ennen olin jo tehnyt kartoitusta nuorten toiveista ja mielipiteistä uutta nuorisotilaa ja sen tarvikkeita varten.

Aihe oli ajankohtainen, sillä ilkivalta ja vahingonteot Saaristokaupungissa ovat olleet puheenaiheena jo pidemmän aikaa niin nuorilla, kuin aikuisillakin. Lisäksi Saaristokaupunkiin Lehtoniemen Kuikkalammelle on aukeamassa kevättalvella 2020 uusi nuorisotila, joten koin, että idea olisi senkin osalta ajankohtainen. Aihe oli myös kiinnostava, sillä koin voivani osallistaa harjoittelussa kohtaamiani Wautossa käyneitä Saaristokaupungin nuoria mukaan vaikuttamaan asuinalueensa kehittämiseen. Pyrin tekemään tämän myös nuorille selväksi, että heillä on mahdollisuus päästä vaikuttamaan ja heidän panoksellaan on merkitystä. Mistään korkeamman tason vaikuttamisesta tässä ei ole kyse, mutta nuorten osallistaminen tuntui tärkeältä ja pienet asiat voivat johtaa suurempiinkin kuvioihin.

Toteutin tutkimuksen kysymällä aiheesta suoraan nuorilta itseltään. Näkökulma ilmiöön on siis vahvasti nuorten näkökulma. Tämä ei varsinaisesti ollut mikään tietoinen päätös, vaan se päättyi olemaan sitä, kun olin tutkimukseni teettänyt. Oma tulokulmani ja asenteeni tekemääni työhön, niin kuin nuorisotyössä yleensäkin, on yleensä ollut nuoriso- ja asiakaslähtöinen.

Toteutin tutkimukseni keväällä 2019 opintoihini sisältyvän kehittävän harjoitteluni aikana. Suoritin harjoitteluni Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla Aseman Lapset ry:n lainaamassa Walkers-autossa eli Wautossa. Rajasin tutkimuksen kohderyhmän Wautossa kohtaamiini Saaristokaupunkilaisiin nuoriin. Kävijöistä suurin osa oli Martti Ahtisaaren koulun oppilaita. Kysymyksiin vastanneita oli 1. luokkalaisesta - 7. luokkalaiseen, mutta valtaosa vastanneista oli 4. – 6. luokkalaisia. Tämän ikäiset ovat myös potentiaalisia uuden nuorisotilan käyttäjiä tulevaisuudessa. Pysäköimme Wauton aina Martti Ahtisaaren koulun ja S-Market Keilakannan väliin, sillä se tuntui loogiselta paikalta kohdata alueen nuoria. Etenkin 6. luokkalaisten Saaristokaupunkilaisten nuorten hengailukulttuuriin kuului kuluttaminen eli tässä tapauksessa kaikenlaisen pikkunaposteltavan ja juotavan ostaminen sekä nauttiminen, sillä heidän ikäisillään on usein jo jonkun verran taskurahaa käytettävissään. Saaristokaupungin alueella

yläkouluikäisiä Wautossa kävi ainoastaan harvakseltaan yhtä vakituisempaa 7. luokkalaista kävijää lukuun ottamatta, sillä yläkoululaiset viettävät mielellään aikaansa enemmän Kuopion keskustan alueella.

Käytin tiedonkeruun menetelmänä muistiinpanojen tekemistä eri kysymysten ympärille, jotka olin laatinut. Kysymykset liittyivät nuorten ajanviettotapoihin ja -paikkoihin sekä ilkiavaltaan ja sen kohtaamiseen Saaristokaupungissa. Keskustelu kysymysten sekä aihepiirien ympärillä oli hyvin vapaamuotoista ja usein keskustelunaiheet lähtivät sivuraiteille. Tämän vuoksi en voinut yleensä keskittyä kuin 2-3 kysymykseen ja aiheeseen kerralla, koska Wauto on ympäristönä usein melko kovaääninen ja vilkas ja nuoretkin ovat usein liikkuvaa väkeä. Toteutin kyselyssäni myös uuteen aukeavaan Kuikkalammen nuorisotilaan ja sen toimintaan liittyviä kysymyksiä, en pelkästään Saaristokaupungin ilkiavaltaan ja vahingontekoihin liittyviä kysymyksiä.

Menetelmässä yhdistyy piirteitä sekä kyselystä että haastattelusta. Haastatteluksi menetelmää ei kuitenkaan oikein voi kutsua, sillä en nauhoittanut käymiäni keskusteluja nuorten kanssa ja tilanteen luonnekin oli enemmän vapaamuotoista keskustelua, mutta silti haastattelulle ominaisia piirteitäkin on. Keskustelut olivat hyvin paikkaan sidottuja, tässä tapauksessa Wautoon, eli niin sanotusti kontekstuaalisia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 106). Roolini tilanteessa oli kysellä nuorilta aiheista sekä johdattaa keskustelua oikeille raiteille, jos keskustelu lähti täysin hakoteille.

En kirjannut nuorten vastauksia sanasta sanaan, sillä monesti täytyi tarkentaa useita kertoja, mitä he tarkoittivat ja halusivat sanoa. Nuoret myöskin käyttivät puheessaan paljon täytesanoja, joka tekisi vastauksista hajanaisia ja raskasta luettavaa. Useimmiten kirjasin ylös tiivistetyn vastauksen, jonka jälkeen varmistin nuorelta, että tätäkö hän tarkoitti. Tässä vaiheessa kirjaamiani vastauksia oli mahdollista korjata, jotta se vastaisi sitä mitä nuori halusi sanoa. Kerroin aina jokaiselle nuorelle mihin tarkoitukseen kerään heiltä vastauksia, ja että kenenkään henkilökohtaisia tietoja en tulisi keräämään.

En halunnut käyttää menetelmänä sähköistä kyselyä, sillä halusin luoda nuorille kokemuksen siitä, että heitä kuunnellaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa asuinalueensa sekä nuorisotyön kehittämiseen. Halusin luoda autenttisen ihmisten välisen kohtaamisen nuorten ja nuorisotyön välillä. Mielestäni tämä ei toteutuisi yhtä tehokkaasti

sähköisen kyselyn muodossa. Myöskään harjoitteluni ohjaajan mielestä sähköinen kysely ei ollut paras vaihtoehto. Sähköisessä kyselyssä ongelmalliseksi voi osoittautua se, että avoimien kysymysten kohdalla vastausten laatua olisi vaikea valvoa ja vastaukset eivät olisi välttämättä toivottavaa tasoa. Tämä ilmiö nousi esiin usein tilanteissa, joissa nuoret täyttivät Aseman Lapset ry:n laatimaa Wauton sähköistä palaute- ja kartoituskyselyä. Tämänkaltaisten kyselyiden ongelmallisuutena pidetään juuri sen pinnallisuutta ja sitä, miten vakavasti vastaajat suhtautuvat kyselyyn (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 121).

Toteuttamassani menetelmässäkin oli tietysti kompastuskivensä. Esimerkiksi Wauton tilan rajallisuus tuotti omat haasteensa, sillä pienessä tilassa melutaso voi nousta hyvinkin korkeaksi. Wautossa oli myös usein kova liikenne, sillä nuorilla oli tapana tulla ja mennä useaankin otteeseen illan aikana. Tämän vuoksi pyrinkin toteuttamaan keskustelut hetkinä, jolloin Wautossa oli rauhallisempaa. Lisäksi Wauto ei tilana tarjonnut juurikaan yksityisyyttä, joten tämäkin teki joidenkin kohdalla menetelmän toteuttamisesta jonkin verran haastavampaa.

Yhtenä menetelmänä käytin työssäni myös havainnointia. Olen kirjannut havaintojani reflektiopäiväkirjaan, jota kirjoitin harjoittelujaksoni aikana päivittäin. Oppimispäiväkirjan ylläpitäminen auttaa kokonaisuuksien jäsentelyssä ja luo prosessille punaisen langan, jonka avulla voi tuottaa johdonmukaisia päätelmiä (Airaksinen & Vilkkä 2003, 19-22). Havainnointi on hyödyllinen menetelmä tutkimuksellisessa kehittämistyössä, jonka avulla on mahdollista saada tietoa esimerkiksi siitä, kuinka ihmiset käyttäytyvät erilaisissa toimintaympäristöissä. Havainnointi soveltuu myös hyvin erilaisten kyselyiden ja haastatteluiden täydennykseksi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 114.)

Roolini havainnoijana ei suinkaan ollut mitään sivusta seuraamista, vaan tein havaintoja työnteon lomassa ja kohdatessani nuoria. Olin yksi aikuisista ja Wautossa nuoria varten. Havainnoijana olemisen roolin kätkemistä ei pidetä nykyisin lainkaan suotavana, sillä havainnoija voi esiintyä organisaatiossa ja työympäristöissä usein eri tavoin. Roolien ääripäinä ovat täysin passiivinen havainnoija, joka ei osallistu toimintaan lainkaan, tai sitten aktiivinen, toimintaa kehittävä konsultti. Usein kehittämistyössä havainnoijan rooli sijoittuu näiden ääripäiden välimaastoon. (mt. 115.)

4.3 Kysymysten laatiminen

Keskustelin Wautossa nuorten kanssa eri kerroilla eri kysymysten ja aiheiden ympärillä, sillä yhdellä kerralla olisi ollut mahdotonta keskustella liian monesta aiheesta. En myöskään teettänyt kyselyä joka kerralla, sillä ”toistuva tenttaaminen” olisi voinut etäännyttää nuoret Wautosta, jonka tarkoitus on kuitenkin olla helposti lähestyttävä matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Joskus myös nuoria oli yksinkertaisesti niin paljon, ettei kyselyn teettämiselle riittänyt aika ja tila. Kehitin kysymyksiä eri aiheista vähitellen. Halusin kartoittaa nuorten ajanviettotapoja sekä -paikkoja Saaristokaupungissa sekä heidän kohtaamistaan ilkeiden teoista. Kevättalvella 2020 aukeavan Kuikkalammen nuorisotilan vuoksi kyselin myös nuorilta itse tilaan liittyviä kysymyksiä sekä nuorten toiveita tilan toiminnasta.

Kysymysten ympärillä keskustelu nuorten kanssa ei aina ollut ongelmattonta Wautossa. Wauto itse tilana tuo sekä haasteita, että mahdollisuuksia. Mahdollisuuksia tuo tietenkin liikkuvuus ja käytön yksinkertaisuus. Suurin haaste on kuitenkin tilan ahtaus sekä nuorille, että työntekijöille. Ahdas tila saattaa joidenkin mielestä tuntua vaikealta, etenkin jos Wautossa on jo valmiiksi väkeä. Aktiivinen tila saattaa asettaa haasteita aidolle kohtaamiselle ja syvemmälle keskustelulle (Valkendorff ym. 2017, 190). En myöskään halunnut Wauton olevan se paikka, jossa jatkuvasti kysellään asioita, vaan halusin Wauton kuitenkin olevan se paikka, johon on helppo tulla ja jossa saa ihan vain olla, jos näin haluaa.

Muotoilin kysymykset mahdollisimman neutraalisti, sillä ilkeiltään liittyvät kysymykset voivat olla jokseenkin arka aihe. Halusin painottaa myös nuorille, etten kirjaisi vastauksiin mitään henkilökohtaisia tietoja. Vastaajaksi kirjasin ainoastaan sen, millä luokalla vastannut nuori oli, esimerkiksi ”- 6lk.”. Halusin, että vastauksen olisivat mahdollisimman anonyymejä, joten en merkinnyt vastauksiin nimeä, ikää tai sukupuolta.

5 TULOKSET

Tässä luvussa avataan opinnäytetyön tutkimuksen tulokset, joka toteutui kevään 2019 aikana Walkers-autossa Kuopion Saaristokaupungissa. Aiheet ovat avattu aihe kerrallaan siten, että ensin lukee kysymys ja yksi nuoren antama vastaus, jonka jälkeen vastausten tulokset ovat avattu syvemmin. Kaikki nuorten antamat vastaukset löytyvät liitteestä 1.

Mitä ajanviettopaikkoja ja -tapoja Saaristokaupungissa on?

”Tässä S-Marketilla ja keskustassa. Hengaillaan vaan ja pyöritään ja kuluttamme aikaa. Aina kun ollaan jossai hengamassa, niin tulee häätö” -6lk.

Saaristokaupungin nuoret viettävät vapaa-aikaansa usein kavereiden luona ja kelistä riippuen ulkona. Sisätiloissa aika menee usein pelaillen. Tärkeitä ajanviettopaikkoja Saaristokaupungin alueella nuorille ovat puistot, kuten Eino Leinon Puisto sekä Lippumäen ja Peikkometsän lähiliikunta-alueet. Lippumäen lähiliikunta-alueella on muun muassa leikkikenttä, pienpelialueet ja -kentät sekä talvisin luistelualueet. Peikkometsän lähiliikunta-alueen tarjontaan kuuluu frisbeegolfrata, pienpelialue, luistelualue sekä leikkikenttä. (Kuopion kaupunki 2019b.) Myös Martti Ahtisaaren koulun piha sekä koulun vieressä sijaitseva S-Market Keilakanta ovat tärkeitä ajanviettopaikkoja nuorille. Yhden nuoren mielestä Saaristokaupungissa ei juurikaan ole nuorisolle tarkoitettuja hengailupaikkoja paitsi kevään aikana Wauto. Erään vastanneen mukaan he saavat hädän aina kun he hengailivat esimerkiksi kaupoissa. Hengailulla ei vastausten mukaan ole juuri muuta tarkoitusta kuin ajan kuluttaminen kavereiden kanssa. Ulkona vietettyihin aktiviteetteihin nuoret mainitsivat pyöräilyä ja niillä keulimisen sekä talvisin jääkiekon pelaaminen kaukalolla. Keväällä lumen sulettua rullalaudat, eli ”skeitit” ja potkulaudat, eli ”scootit” olivat kovassa suosiossa nuorten keskuudessa ja monet nuoret viettivät aikaa rullalautailien ja potkulautailien S-Marketin pihassa. Saaristokaupungin alueella sijaitsee yksi skeittiparkki Lippumäen urheilualueella (Kuopion karttapalvelu 2019).

Oletko kohdannut Saaristokaupungissa ilkivaltaa ja/tai vahingontekoa, kuten paikkojen ja tavaroiden rikkomista tai töhrymistä?

”Olen. Palosammuttimien tyhjentelyä, spraymaalaamista, pilapimputuksia, lumipallojen heittäilyä ikkunoihin...” -6lk.

Lähes kaikki vastanneet nuoret ovat kohdanneet erilaisia vahingontekoja sekä ilkivaltaa Saaristokaupungissa. Yleisimmät vahingonteot ovat olleet seinien, ikkunoiden ja omaisuuden töhriminen spraymaaleilla tai tusseilla sekä polkupyörien rikkominen ja varastelu. Lähes jokaisessa vastauksessa mainitaan spraymaalaaminen, pyörien rikkominen tai molemmat. Spraymaaleilla töhrimistä on tapahtunut muun muassa Martti Ahtisaaren koulun seiniin ja ikkunoihin, joten tämä tapaus oli lähes kaikkien vastanneiden tiedossa, sillä lähes kaikki vastanneet ovat Martti Ahtisaaren koulun oppilaita. Yksi nuori ei kertomansa mukaan ole nähnyt tekoja, mutta on kuullut niistä. Muita vahingontekoja ovat olleet bussipysäkkien katosten lasien rikkominen sekä kerrostalon rappukäytävään tyhjennetty palonsammutin. Ilkivaltana voidaan pitää erään nuoren kertomaa ”pilapimputtelua” eli tahallista ihmisten asuntojen ovikellojen soitteluun sekä läheisen Uppo-Nallen päiväkodin katolle luvatonta kiipeilyä.

Mistä luulet ilkivallan ja vahingontekojen johtuvan?

”Ehkä se on jotain omien rajojen koettelua tai sitten tekemisen puutetta” -4lk.

Syitä tai motiiveja vahingonteoille sekä ilkivallalle nuorten on haastavaa osoittaa. Yksiselitteinen ilmiö ei ainakaan ole. Eri syiksi nuoret arvelet muun muassa tekemisen puutetta sekä tarvetta näyttää kaveriporukalle olevansa rohkea ja täten ansaita arvostusta kaveripiirissä. Osa nuorista näkee ilkivallan ja vahingonteot myös rajojen koetteluna sekä hetkellisinä tyhminä päähänpistoina, jotka kaveriporukassa saattavat vaikuttaa hetkellisesti hauskoilta. Useiden nuorten mielestä seinien töhriminen ja pyörien hajottaminen on tyhmää ja ajattelematonta. Useimmat nuoret tuomitsivat ilkivallan ja paikkojen rikkomisen sekä kokivat sen olevan ilkivallan tekijöiden mielestä hauskaa, mutta muiden mielestä ei. Eräs nuori esitti teorian, että polkupyörien varastelu saattaa johtua esimerkiksi siitä, että varastaja rahan toivossa myy varastamansa polkupyörän eteenpäin. Nuoret tuntuvat ymmärtävän, että teoilla on myös vastuu ja ovat korvausvelvollisia aiheuttamallensa vahingolle.

Olisiko uusi nuorisotalo mielestäsi tärkeä asia? Miksi?

”Ei tarvitsisi lähteä kauemmas Saaristokaupungista esim. keskustaan, jos haluaa hengaila sisätiloissa. Keskustassa olemme usein Apajassa, mutta vartijat ajavat usein pois.” -6lk.

Useimpien nuorten mielestä uusi nuorisotalo Saaristokaupungissa olisi positiivinen ja tärkeä asia. Nuoret ovat sitä mieltä, että silloin olisi jokin paikka, mikä olisi nimenomaan heille ja heidän olemiselleen tarkoitettu, eikä heitä tulaisi häätämään sieltä pois. Erään vastanneen mukaan Saaristokaupungissa ei juurikaan ole sisätiloja nuorten ajanviettoa varten, ja siksi he joutuvatkin usein menemään kauemmas Saaristokaupungista, yleensä keskustaan. Keskustassa nuoret viettävät usein aikaa torin alla Kauppakeskus Apajassa, mutta heidät tullaan usein häätämään sieltä pois.

Voisiko tulevalla nuorisotalolla olla vaikutus ilkeiden ja vahingontekojen vähenemiseen Saaristokaupungissa?

”Ehkä tai ehkä ei. Se vähän riippuu miten se vaikuttaa. Ehkä sen näkee vasta sitten kun se on auennut. Ehkä porukka viettäis siellä sitten enemmän aikaa ja olisi poissa ilkeiden teosta” - 6lk.

Kysyin nuorilta, voisiko tulevalla nuorisotalolla heidän mielestään olla myönteinen vaikutus ilkeiden ja vahingontekojen vähenemiseen. Useimpien mielestä nuorisotalolla olisi myönteinen vaikutus siinä mielessä, että mahdollisesti tällöin ilkeiden ja vahingontekijät olisivat poissa pahanteosta. Tekemisen puute ei tällöin purkautuisi esimerkiksi paikkojen töhrimisellä, vaan olisi nuorisotalo, jossa voisi kavereiden kanssa viettää aikaa. Nuoret myös kokivat aikuisen läsnäolon nuorisotalolla hyväksi ja ilkeiden vähentäväksi. Eräs vastannut oli sitä mieltä, että nuorisotilojen kanssa voisi jutella ja heille voisi avata ajatuksiaan eri asioista, myös ilkeiden. Nuorisotilojen ohjaajalta voisi saada ohjausta siihen, miksi ilkeiden ja paikkojen ja tavaroitten töhriminen ja rikkominen ei kannata. Yksi vastanneista kertoi, ettei ole aivan varma onko nuorisotalolla suoraan ilkeiden ja vahingontekojen vähentävä vaikutus, ja että sen näkisi vasta myöhemmin tulevaisuudessa. Hänenkin mielestään positiivinen vaikutus voisi olla siinä, että nuoret löytäisivät talolle ja viettäisivät siellä aikaa, eikä tekemisen puute purkautuisi ilkeiden ja vahingontekoina.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Uusi nuorisotalo tulisi nuorilta kerättyjen tulosten ja heidän mielipiteensä mukaan olemaan jo itsessään ilkeä ja vahingontekojä vähentävä asia, mutta sen potentiaalia pystyy hyödyntämään paljon muuhunkin. Koulun ja nuorisotalon välinen tiivis yhteistyö pitää molemmat osapuolet ajantasolla siitä, mitä koulussa ja vapaa-ajalla tapahtuu. Vaikka nuoret tarvitsevatkin paikkoja, joissa itsenäistyä ja irtautua muun muassa omista vanhemmistaan, tarvitsevat he kuitenkin aikuisen läsnäoloa. Myös vanhempien kanssa yhteistyöhön tulisi panostaa ja pitää vanhemmatkin ajan tasalla Saariselkkaelkkaupungin nuorten aktiviteeteista ja ajanviettoon liittyvistä ilmiöistä.

Uutta nuorisotilaa voitaisiin tulevaisuudessa käyttää erilaisten tapahtumien tai teemaviikkojen järjestämiseen, joiden yhtenä keskeisenä teemana olisi ilkeivallan ja vahingontekojen vähentäminen ja ehkäisy. Tämä tulisi toteuttaa nuoria tukevalla, innostavalla sekä myöskin kiinnostavalla tavalla, eikä tapahtuman tarkoitus olisi missään nimessä luoda saarnaavaa ilmapiiriä. Saarnaavasta ilmapiiristä tulisi nuorille todennäköisesti epämiellyttävä kokemus ja se ei olisi lopputuloksen kannalta kannattavaa. Siksi tapahtumissa tulisi yhdistyä samaan aikaan toiminnallisuus ja tiedonanto sekä myös antaa nuorelle mahdollisuus kysyä asioista ja oivaltaa tätä kautta. Riippuen osallistujien määrästä osallistujat olisi hyvä jakaa tietyn kokoisiin ryhmiin. Jos tapahtumaa toteutettaisiin yhteistyössä koulun kanssa, voisi tapahtumaan osallistujat osallistua esimerkiksi koululuokittain opettajien avustuksella. Teemaviikon kaltaisiin tapahtumakokonaisuuksiin voisi osallistua myös muutkin Kuopion koulut sekä nuorisotilat, tietysti resurssit huomioon ottaen.

Tapahtuman toiminnallinen osio tarkoittaisi esimerkiksi katutaiteeseen keskittyneitä aktiviteetteja, jossa katutaiteen ammattilaiset selvittäisivät nuorille katutaiteen ja julkisten tilojen graffiteilla sotkemisen erot. Katutaiteen ammattilaiset voisivat pitää jonkinlaisen oppitunnin muun muassa katutaiteen historiasta ja katutaiteeseen liittyvistä tekniikoista ja tyyleistä. Näitä voisi harjoitella ensin ryhmä kerrallaan suurelle paperille tai kankaalle tai vastaavalle. Toiminnallinen osio huipentuisi lopuksi siihen, että ammattilaisten opastuksella nuoret voisivat luoda oman katutaideteoksensa sovittuun kohteeseen juuri oppimansa mukaan, mahdollisesti ryhmä kerrallaan. Lopputuloksena olisi juuri nuorten näköinen katutaideteos. Katutaide ei suinkaan koostu pelkistä

graffiteista eli ”tägeistä”, vaan siihen liittyvät Turun yliopiston taidehistorioitsija Johanna Ruohosen mukaan niiden lisäksi myös esimerkiksi taideperformanssit, saplunatyöt, veistokset, tarrat sekä julisteet ja neulegraffitit (Yle.fi 2014).

Yhteistyökumppaneiksi toiminnalliseen osioon voisi pyytää jotakin katutaiteeseen keskittyntä yhdistystä, kuten Kuopiossa toimivaa Katutaideyhdistys Urbaani ry:tä tai muita katutaiteilijoita. Urbaani on perustettu vuonna 2015 tukemaan ja edistämään sekä myös ylläpitämään ja tallentamaan Kuopion katutaidetta. Yhdistys on perustettu vuonna 2010 perustetun urbaani.org -verkkosivun pohjalle, joka toimii muun muassa Kuopion katutaiteen ilmiöiden tiedotuskanavana. Urbaani ry järjestää myös työpajoja erilaisille ryhmille. (Katutaideyhdistys Urbaani ry 2019a.)

Kuva 4: Neulegraffiti on yksi viime vuosina yleistynyt katutaiteen muoto (Yeesi.fi 2019).

Tiedonanto-osuus koostuisi eri toimijoiden tiedonannosta, jonka teemat liittyisivät muun muassa rikokseen ja rangaistukseen, rikosoikeudelliseen vastuuseen sekä muihin lakiin perustuviin asioihin. Lisäksi nuorille tulisi saada aikaan jonkinlainen oivalus ennalta ehkäisemisen taloudellisuudesta verrattuna korjaaviin toimenpiteisiin, eli siitä, mitä vahingonteot maksavat yhteiskunnalle ja kuka ne vahingot oikeasti maksaa. Tiedonanto-osuudet eivät mielellään olisi mitään pitkiä luentotyylisiä kokonaisuuksia,

vaan nuorille kohdistettuja, ytimekkäitä ja helposti omaksuttavia tietoisukuja, kuten lehtisiä, tarroja ja muuta helposti jaettavaa.

Myös erilaisista sovittelumahdollisuuksista olisi hyvä jakaa tietoa ja ehkä jopa erilaiset kokemusasiantuntijat olisivat mahdollisia, sillä esimerkiksi sovittelusta kaikki eivät välttämättä ole tietoisia. Sovittelulla tarkoitetaan rikosten ja riita-asioiden sovittelua, jossa kaikki osapuolet suostumuksellaan pyrkivät löytämään kaikille osapuolille sopivat keinot rikosten hyvittämiseksi. Sovittelua on saatavilla kaikkialla Suomessa ja se on kaikille osapuolille maksutonta, vapaaehtoista sekä puolueetonta. Sovittelussa ongelmat ratkaistaan rakentavassa hengessä ja sovintoon päästäessä asiasta laaditaan sopimus, jonka osapuolet hyväksyvät ja allekirjoittavat. (Poliisi 2019a.) Sovitteluprosessin tarkoitus on myös korvata rikoksen tai riidan aiheuttama oikeudenkäynti. Sovittelussa mukana on aina rikoksen osapuolet, kaksi sovittelijaa sekä mahdollisia tukihenkilöitä tai avustajia. Sovittelijat ovat ulkopuolisia ja tehtävään koulutettuja henkilöitä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

Tiedonanto-osuudessa hyvä esimerkki yhteistyökumppanista ja tapahtumaan osallistuvasta tahosta olisi Poliisin Ankkuriryhmä. Ankkuriryhmä tekee ennalta ehkäisevää nuorten rikostentekijöiden sekä heidän perheiden kanssa, ja siihen kuuluu monien eri ammattialojen osaajia, joka puolestaan luo laajan yhteisvaikutuksen nuorten rikosten käsittelyssä. Toimenpiteisiin kuuluu varhainen puuttuminen, jopa jo ensimmäiseen rikokseen puuttuminen sekä tarvittavien tukitoimien piiriin ohjaaminen, jotta saadaan mahdollisimman tehokkaasti estettyä rikoskierteen syntyminen ja täten myös yhteiskunnasta syrjäytyminen. (Poliisi 2019b.)

Graffitiseinien ja maalauspaikkojen pystyttämistä on kokeiltu muualla Suomessa kuten Helsingissä ja Turussa. Tämänkaltaisia pysyviä maalauspaikkoja voisi hyödyntää myös Saaristokaupungin alueella. Kuopiossakin on kaksi laillista ulkona olevaa maalauspaikkaa, joista toinen on keskustan lähellä Niiralan uimahallin takana, junaradan vieressä sijaitseva muuri, ja toinen Savilahdessa sijaitseva skeittiparkki (Katutaideyhdistys Urbaani ry 2019b). Laillisten maalausseinien tai -paikkojen järjestäminen Saaristokaupunkiin voisi vähentää laitonta julkisten paikkojen töhräämistä ja muuttaa ihmisten ajattelumaailmaa graffiteista enemmänkin yhdeksi taidemuodoksi kuin pelkäksi töhrimiseksi. Graffitiseinät ovat osoittautuneet hyödyllisiksi muun muassa Turussa vuonna 2012, jossa uusi graffitiseinä keräsi paljon eri ikäisiä käyttäjiä (Yle.fi

2012). Lailliset graffitiseinät ovat olleet toimivia välineitä vahingontekoina tehtyjen spraymaalauksien vähentämiseen ja niitä löytyykin jo useimmista suurista kaupungeista. Pääkaupunkiseudulla niitä on selkeästi eniten.

Kuva 5: Toinen Kuopion laillisista maalauspaikoista Niiralan uimahallin ja junaradan läheisyydessä (Marko Happo 2014).

7 POHDINTA JA JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Opinnäytetyön tarkoitus oli perehtyä ja syventyä siihen, onko ilkeillä ja vahingonteoilla sekä nuorisotilan puutteella yhteys Kuopion Saaristokaupungissa. Samalla päätettiin tutkimaan, miten alueella ilmennyt ilkeäkäyttäytyminen voisi ennaltaehkäistä. Työn toteuttamiseksi kohtasin Saaristokaupungissa asuvia nuoria Walkers-autossa kevään 2019 aikana. Tuolloin Walkers-auto kiersi Saaristokaupungissa ja toimi alueen ainoana nuorisotilana. Walkers-auto mahdollisti nuorten keskinäisen kohtaamisen sekä

nuorisonohjaajien tuen ja läsnäolon. Työn tavoitteena oli osallistaa nuoret vaikuttamaan oman asuinalueensa nuorisotyön kehittämiseen kartoittamalla heidän kokemuksiaan ilkeiden ja vahingontekojen kohtaamisesta. Tavoitteena oli myös tutkia nuorten ajanviettotapoja sekä -paikkoja, missä nuoret kohtaavat toisiaan.

Tätä opinnäytetyötä varten kerätty materiaali saatiin Walkers-autossa vierailleilta nuorilta keskustelemalla heidän kanssaan eri aiheiden ympärillä. Nuorten vastaukset kirjattiin ylös, jonka jälkeen ne tarkistettiin nuorilta itseltään, jotta vastauksesta kävi mahdollisimman hyvin ilmi nuoren oma näkemys. Keskustelun kautta kartoitettiin muun muassa ovatko nuoret kokeneet ilkeävaltaa tai vahingontekoa sekä missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa. Lisäksi haluttiin selvittää, millaisia ajatuksia nuorilla on vuoden 2020 alussa Saaristokaupungissa avattavaan nuorisotilaan liittyen. Keskustelut sekä nuorten ajatukset edellä mainituista aiheista toimitetaan opinnäytetyöni tilaajatohon käyttöön. Kerätyn materiaalin avulla tilaajani Kuopion kaupungin nuorisopalvelut voi kehittää toimintaansa Saaristokaupungin alueella.

Opinnäytetyöni aikana haasteelliseksi osoittautui kesäloman alkaminen nuorilla ja Walkers-auto -toiminnan keskeytyminen kesän ajaksi. Tämä tarkoitti sitä, että aikaa tutkimuksen toteuttamiseen oli hyvin rajallisesti, sillä lopullinen idea opinnäytetyöstä muodostui vasta loppukeväästä. Harjoitteluni alkaessa Kuopion nuorisopalveluilla Walkers-auto -toiminnassa, ei minulla ollut vielä ainuttakaan ideaa opinnäytetyötäni varten. Itse keskustelujen toteutuminen oli ajoittain haastavaa, sillä Walkers-auto on toimintaympäristönä välillä hyvinkin rauhaton ja kävijöitä oli useimmilla kerroilla todella paljon. Kävijämäärien suuruus oli tietysti hyvä ja toivottu asia nuorten tavoittamisen kannalta.

Opinnäytetyö onnistui nuorten osallistamisessa, joka oli tiedonhankinnan kannalta yksi merkittävimmistä tekijöistä. Osallistaminen on myös yhteisöpedagogin osaamisen yksi keskeisimmistä aihealueista. Tarkoitus oli luoda nuorille aito kohtaaminen ja tunne siitä, että heitä kuunnellaan. Nuorten osallistaminen saattaa myöskin olla haasteellista, varsinkin ilman välittömiä hyötyjä, kuten palkkioita. Koen saaneeni nuoret osallistumaan ja mahdollisesti vaikuttamaan nuorisopalveluiden toteutumiseen Saaristokaupungin alueella. Opinnäytetyö on pyritty toteuttamaan tilaajatohon arvopohjan mukaisesti ja koen, että se näkyy lopputuloksessa.

Tämän opinnäytetyön tuloksena Kuopion kaupungin nuorisopalvelut saavat käyttöönsä ajantasaista tietoa Saaristokaupungin nuorten ajanviettotavoista sekä kokemuksista alueella tapahtuneeseen ilkivaltaan ja vahingontekoihin liittyen. Tämä opinnäytetyö on toteutettu nuorisolähtöisesti, mikä on yksi Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden toiminnan arvoista. Opinnäytetyöprosessin aikana koottu materiaali tuo myös julki Saaristokaupungissa asuvien nuorten ajatuksia uuteen nuorisotilaan liittyen. Nuorten osallistaminen heitä koskeviin asioihin vaikuttamiseen on sekä nuorten kannalta ja myös nuorisotyön kannalta tärkeää.

Nuorilta kerätystä materiaalista käy hyvin ilmi, että kiinteälle nuorisotilalle Saaristokaupungin alueella on erityistä tarvetta. Tulevaisuudessa nuorisotilan toiminnan käynnistyttyä ja vakiinnuttua olisi mielenkiintoista tutkia, ovatko vahingonteot ja ilkivalta vähentyneet Saaristokaupungin alueella. Lisäksi voitaisiin selvittää, kuinka nuorisotila on vaikuttanut Saaristokaupungin nuorten elämään ja arkeen. Jatkotutkimukseen voisi myös liittää nuorisotilan, koulun ja vanhempien välisen yhteistyön, kuinka nuorisotilan olemassaolo vaikuttaa koulussa ja kotona.

Työn tilaajan mukaan opinnäytetyöprosessi on ollut juuri prosessina erityisen tärkeä, koska se on antanut lapsille ja nuorille mahdollisuuden tulla kuulluksi, sillä keskustelua nuorten kanssa on käyty. Tutkimus on myös toiminut pohjatyönä nuorten kiinnittymiseen uuden nuorisotilan toimintaan ja potentiaalisiksi käyttäjiksi. Tilan auetessa uusilla ohjaajilla ei välttämättä ole vielä alueellista tuntemusta, joten tämä opinnäytetyö toimii myös sen edistämiseksi, ja pohjana alueen nuorten tutustumiseen. Kehittämisehdotukset ovat konkreettisia menetelmiä, johon uudet työntekijät voivat tarttua.

LÄHTEET

Airaksinen, Tiina & Vilkka, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Allianssi ry 2019. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Viitattu 24.10.2019. https://issuu.com/allianssiry/docs/allianssi-vaikuttamismateriaalit-ne_bf3d361f95f409

Aseman Lapset ry 2019a. Viitattu 27.8.2019. <http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers-auto>

Aseman Lapset ry 2019b. Viitattu 27.8.2019. <http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers>

Aseman Lapset ry 2018. Walkers. Uuden vapaaehtoisen opas.

Etsivän nuorisotyön osaamiskeskus 2019. Viitattu 30.7.2019. <https://www.tpy.fi/etsivan-nuorisotyon-osaamiskeskus/sidosryhmille/mita-on-etsiva-nuorisotyö/>

Google Maps 2019. Viitattu 13.9.2019. <https://maps.google.fi/>

Governance and Social Development Resource Centre 2019. Viitattu 24.10.2019. <https://gsdrc.org/topic-guides/voice-empowerment-and-accountability/supplements/social-and-economic-empowerment/#soc>

Herranen, Jatta & Lundbom, Pia 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Herranen, Jatta & Lundbom, Pia (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu.

Huhtajärvi, Piia 2014. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Huuskonen, Petteri & Ruuskanen, Essi & Valkendorff, Tiina 2017. Seinättömän nuorisotyön mahdollisuuksia – kuvaus osallistavasta toimintakokeilusta. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Kuivakangas, Johanna (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/12/hoikkala-kuivakangas-kenen-nuorisotyö.pdf>

Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka 2015. Teoksessa Häkli, Jouni & Kallio, Kirsi Pauliina & Korkiamäki, Riikka (toim.) Myönteinen tunnistaminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/myonteinen_tunnistaminen.pdf

Ilo olla nuori. Kuopion nuorisopalveluiden toimintaohjelma 2017-2020. Viitattu 7.8.2019. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7757867/IloOllaNuori_2018.pdf/43073857-d38b-4be3-bifo-c55da0b7fc16

Juntunen, Iina & Roponen, Virpi & Turkka, Heikki 2016. Katusovittelussa rangastuksen sijaan etsitään ratkaisuja. Teoksessa Lampela, Pauliina & Leppävuori, Mikko & Puomilahti, Ilkka (toim.) Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Nuorten palvelu ry.

Kaltiala-Heino, Riittakerttu 2013. Aggressio lapsuudessa ja nuoruudessa. Teoksessa Nurmi, Päivi (toim.) Lapsen ja nuoren viha. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karjalainen, Niilo 2019. Sähköpostiviesti. 25.10.2019. Alkuperäinen viesti tekijän hallussa.

Katutaideyhdistys Urbaani ry 2019a. Viitattu 15.10.2019. <https://www.urbaani.org/info>

Katutaideyhdistys Urbaani ry 2019b. Viitattu 15.10.2019. <https://www.urbaani.org/kuopion-katutaide>

Kiilakoski, Tomi 2016. Valvottua tai vapaata, tekemistä tai ei. Nuorten näkemyksiä hyvästä kohtaamispaikasta. Teoksessa Lampela, Pauliina & Leppävuori, Mikko & Puomilahti, Ilkka (toim.) Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Kuopio: Nuorten palvelu ry.

Koskela, Hille & Nurminen, Riikka 2010. ”Nollasta on pakko luopua”. Jakomäen ilki-vallanekhäisyprojekti paikallisena rikosentorjuntahankkeena. Espoo: Yliopistopaino.

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Krimo) 2019. Viitattu 21.8.2019. <https://www.krits.fi/2018/01/nuorisoriikollisuus/>

Kuopion kaupunki 2019a. Viitattu 13.8.2019. <https://www.kuopio.fi/saaristokaupunki>

Kuopion kaupunki 2019b. Viitattu 2.9.2019.

<https://www.kuopio.fi/leikki-ja-lahiliikuntapaikat>

Kuopion karttapalvelu 2019. Viitattu 13.11.2019. <http://karttapalvelu.kuopio.fi/>

Kuure, Tapio 2015. Sosiaalisen vahvistamisen määrittely ja asema nuorten hyvinvoinnin palvelujärjestelmässä. Teoksessa Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminnan tuloksia. Valtakunnallinen Työpajayhdistys. Viitattu 6.8.2019. https://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/sosiaalinen-vahvistaminen-k_sitteen_-ja-palveluina.pdf

Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Herranen, Jatta & Lundbom, Pia (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytäntöinä. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu.

Minilex – Lakia helpommin. Viitattu 15.9.2019. <https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-ilkivalta>

Moilanen, Teemu & Ojasalo, Katri & Ritasalo, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi 2013 Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeri & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosiain neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto.

Nuorisolaki 2006/72. Viitattu 31.7.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060072>

Nuorisolaki 1285/2016. Viitattu 14.11.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Poliisi.fi 2019a. Viitattu 17.10.2019. <https://www.poliisi.fi/rikkokset/sovittelu>

Poliisi.fi 2019b. Viitattu 9.10.2019. https://www.poliisi.fi/ita-suomi/prime108_fi.aspx

Po1nt.fi 2019a. Viitattu 21.10.2019. <https://www.po1nt.fi/fi/kunnat/kuopio/kuopion-nuorisopalvelut/>

Po1nt.fi 2019b. Viitattu 2.10.2019. <https://www.po1nt.fi/fi/kunnat/kuopio/hankkeet-ja-kehittaminen/wauto-kuopio/>

Rikoslaki 1889/39. Viitattu 15.9.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Suomen Riskienhallintayhdistys ry 2019. Viitattu 18.9.2019. <https://www.pk-rh.fi/riskien-luokittelu/vahinkoriskit/rikosriskit.html>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019. Viitattu 17.10.2019. <https://thl.fi/fi/palvelut-ja-asiointi/valtion-sosiaali-ja-terveydenhuollon-erityispalvelut/rikos-ja-riita-asioiden-sovittelu/mita-sovittelu-tarκοittaa->

Yeesi.fi 2019. Viitattu 8.10.2019. <https://yeesi.fi/tag/neulegraffiti/>

Yle.fi 2014. Ammattilaiset selvittävät, mikä on katutaidetta ja mikä ei – katso video. Viitattu 8.10.2019 <https://yle.fi/uutiset/3-7159252>

Yle.fi 2012. Töhrystä taiteeksi - laillinen graffitiseinä on jo lunastanut paikkansa. Viitattu 15.10.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-5066414>

LIITTEET

Liite 1: Nuorilta kerätyt vastaukset

1. Olisiko uusi nuorisotila mielestäsi tärkeä asia? Miksi?

”Koska siellä saa pelata. Sieltä saa ostaa juotavaa” - 5lk.

”Olis joku paikka missä olla ja tehdä juttuja, koska täällä Saaristokaupungissa on välillä aika tylsää” - 6lk.

”Vois siellä hengata ja olisi muitakin paikkoja missä olla” - 6lk.

”Ei tarvitsisi lähteä kauemmas Saaristokaupungista esim. keskustaan, jos haluaa hengailla sisätiloissa. Keskustassa olemme usein Apajassa, mutta vartijat ajavat usein pois” - 6lk.

2. Mitä ajanviettopaikkoja ja -tapoja Saaristokaupungissa on?

”Kotona tietokoneen ääressä enimmäkseen. Jos ollaan ulkona, niin kaupalla” - 5lk.

”Eino Leinon puistossa, sinne voisi ajaa myös Wautollakin” - 6lk.

”S-Marketilla ja Eino Leinon puistossa yleensä” - 6lk.

”Joskus hajotetaan ja korjataan tavaroita” - 6lk.

”Juuaan yleensä megaforcee, ajellaan pyörillä ja keulitaan. Joskus autoilijat tööttäilee, kun ajellaan autotiellä” - 6lk.

”Tässä S-Marketilla ja keskustassa. Hengaillaan vaan ja pyöritään ja kulutamme aikaa. Aina kun ollaan jossai hengaamassa, niin tulee häätö” - 6lk.

”Puistoissa vietetään paljon aikaa esim. Eino Leinossa, Lippumäessä ja Peikkometsän puistossa. Siellä on frisbeegolf rata, jota on kesällä kiva pelata. Siellä on myös jääkiekkokaukalo, jossa pelataan talvella” - 6lk.

”Tällä hetkellä tyyliin koulun pihalla ja kaupalla. Ei täällä juurikaan ole mitään kunnollisia ajanviettopaikkoja. Nyt on ollut tämä Wauto” - 6lk.

3. Oletko kohdannut Saaristokaupungissa ilkivaltaa ja/tai vahingon- teko-ja, kuten paikkojen ja tavaroiden rikkomista tai töhrimistä?

”Kyllä. Esim. minun pyöräni rikottiin ja vietiin metsään. Kerran näin, kun jotkut heittelivät lumipalloja autoihin” - 4lk.

”Joo. Pyörien hajottamista ja spreijaamista. Taloja on myös hajotettu” - 5lk.

”Olen. Palosammuttimien tyhjentelyä, spraymaalamista, pilapimpukuksia, lumipallojen heittäminen ikkunoihin...” - 6lk.

”On täällä pyöriä rikottu ja renkaita irrotettu. Koulun ikkunoita on spraymaalattu ja seiniä myös” - 5lk.

”Kyllä. Ikkunoitten ja seinien spreijausta, pyörien rikkomista ja spraymaalamista ja varastamista” - 4lk.

”Kyllä. Seiniin spreijailua ja ikkunoihin. Kaikenlaista töhrimistä ja pyörien rikkomista ja varastamista” - 5lk.

”Koululla on ollu spraymaalauksia seinissä ja ikkunoissa” - 6lk.

”Yleensä on spreijattu tai tussilla töhritty paikkoja. Kouhun lähellä olevassa kerrostalossa oli tyhjennetty vaahtosammutin tahallaan käytävään” - 6lk.

”En ole nähnyt, mutta tiedän että on töhritty. Porukka spreijannut kaikkialle, meidän kodin läheltä bussipysäkkien laseja rikottu” - 7lk.

”Upponallen päiväkodilla jotkut kiipee katolle vaikkei siellä saisi olla” - 7lk.

4. Mistä luulet ilkeiden ja vahingontekojen johtuvan?

”Ehkä se on jotain omien rajojen koettelua tai sitten tekemisen puutetta” - 4lk.

”No ne on tyhmiä ja haluaa esittää kaveriporukassa kovaa jätkää” - 5lk.

”Tekemisen puute” - 6lk.

”Siitä, että ne on tyhmiä. En oikein osaa sanoa heidän motiivia” - 5lk.

”Jos on köyhä ja haluaa rahaa, niin ne voi alkaa varastelemaan pyöriä. Ne jotka spraymaalaa paikkoja on muuten vaan tyhmiä” - 4lk.

”Jos se on niitten mielestä hauskaa, mutta muiden mielestä ei” - 5lk.

”En tiä. Pitää esittää kavereille” - 6lk.

”En minä oikein tiedä. Eihän siinä mitään järkeä ole. Tulee vaan laskua, jos jää kiinni. Ehkä se on joidenkin mielestä mukavaa” - 6lk.

”Kaveriporukassa saadaan tyhmiä ideoita ja ne on joidenkin mielestä hetkellisesti hauskoja” - 7lk.

**5. Voisiko tulevalla nuorisotilalla olla vaikutus ilkivallan ja vahingon-
tekojen vähenemiseen Saaristokaupungissa?**

”Kyllä. Siellä ihmiset olisivat viettämässä aikaa, eivätkä olisi ulkona ja kadulla tekemässä tyhmyyksiä. Ja siellä voisi nuoret keskustella nuorisonohjaajien kanssa ja avata ajatuksiaan ja sitten nuorisonohjaajat voisivat kertoa, ettei se kannata” - 4lk.

”Voishan sillä olla” - 5lk.

”Kyllä. Nuokkarilla olisi muuta tekemistä ja ohjaajat kertoisi, miksi paikkoja ei kannattaisi rikkoo” - 6lk.

”No miks ei. Jos ilkivallan tekijät olisivatkin nuokkarilla eikä töhrimässä paikkoja” - 5lk.

”Ehkä. No, esimerkiksi, jos on tekemisen puutetta, niin voisi mennä nuokkarille eikä tarvitsisi olla töhrimässä paikkoja” - 4lk.

”Voisihan se olla. Koska siellä henkilökunta voisi auttaa ilkivallan tekijöitä ymmärtämään miksi ilkivalta on pahasta” - 5lk.

”Voi olla. Siellä ois uus paikka missä olla” - 6lk.

”Ehkä tai ehkä ei. Se vähän riippuu miten se vaikuttaa. Ehkä sen näkee vasta sitten kun se on auennut. Ehkä porukka viettäis siellä sitten enemmän aikaa ja olisi poissa ilkivallan teosta” - 6lk.

”Kyllähän sillä vois, kun porukka voisi sitten olla siellä. Sinne kyllä pitäisi asentaa paljon valvontakameroita. Ja jos ei tulisi liian kalliiksi, niin

voisi laittaa aidat, ettei kukaan pääsisi sinne hölmöilemään, kun se on kiinni” - 7lk.

Liite 2: Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus (Allianssi ry).

NUORISOTYÖN AMMATTIEETTINEN OHJEISTUS

Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä

Nuorisotyössä tuetaan ja mahdollistetaan nuorten omaehtoista toimintaa ja tarjotaan mielekkäitä vaihtoehtoja vapaa-aikaan. Nuorisotyö tarjoaa toimintoja, joissa on mahdollista olla aidosti ja vapaasti oma itsensä ilman pelkoa nolatuksi tai hylätyksi tulemisesta. Nuorisotyössä nähdään nuoret yksilöinä ja ryhmän jäseninä, ohjataan nuoria ratkaisemaan myönteisesti ristiriitoja sekä välttämään asenteellisuutta ja ennakkoluuloja. Nuorisotyöntekijä valaa omalla toiminnallaan ja olemuksellaan uskoa tulevaan.

Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä

Nuorisotyöntekijä on helposti lähestyttävä, luotettava ja turvallinen aikuinen. Hänen tulee huomioida roolinsa nuorten samaistumisen kohteena. Nuorisotyöntekijä löytää aikaa silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Hän ymmärtää nuorisotyön rakentuvan nuoren vapaaehtoiselle osallistumiselle. Nuorisotyöntekijä tarttuu vääryyksiin ja korjaa epäoikeudenmukaisuutta. Nuorisotyöntekijä puuttuu nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaan toimintaan.

Nuorisotyöntekijä toimii tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja erillaisuutta kunnioittaen. Nuorisotyöntekijä tunnistaa nuorten erilaisia tarpeita. Hän välittää, on läsnä ja kannustaa nuorta. Nuorisotyöntekijä antaa nuorelle aikaa oppia elämästä ja korjata tekemiään virheitä.

Nuorisotyö vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisöissä, eri kulttuureissa ja yhteiskunnassa

Nuorisotyöntekijä edistää nuorten elinoloja ja hyvinvointia läsnäolevalla ja toiminnallisella työllään. Nuorisotyöntekijä rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä. Nuorisotyö muuttuu nuorten tarpeiden ja nuorisokulttuurien mukana. Nuorisotyöntekijä osallistuu nuorten tukemiseen arjessa sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Hän luo edellytyksiä nuorten osallisuudelle, pelkojen voittamiselle ja unelmien toteutumiseksi.

Nuorisotyöntekijä arvostaa omaa työtään, toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostossa

Nuorisotyöntekijä vahvistaa nuorisotyön roolia luottamalla asiantuntijuuteensa, tunnistamalla oman ammatti-identiteettinsä sekä olemalla ammattialansa ja osaamisensa kehittäjä. Nuorisotyöntekijä jakaa omaa osaamistaan ja oppii toisilta ammattilaisilta. Nuorisotyöntekijä toimii monialaisessa yhteistyössä nuorisotyön omilla vahvuuksilla. Nuorisotyöntekijä edistää eri toimijoiden välistä vuoropuhelua, kunnioittaa nuorta ja hänen lähiverkostoaan sekä käsittelee vastuullisesti saamia tietoa. Nuorisotyöntekijä on kasvun ja kasvatuksen tukija.

Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina

Nuorisotyöntekijä seuraa nuorisopolitiittista keskustelua ja päätösten valmistelua. Hän osallistuu keskusteluun ja tuo nuorten näkökulmaa esille. Nuorisotyöntekijällä on kyky rakentavalla tavalla kyseenalaistaa ja nostaa esille yhteiskunnallisia epäkohtia. Nuorisotyöntekijä kannustaa nuoria vaikuttamaan itse ja kehittää yhdessä nuorten kanssa vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyöntekijä tiedostaa työnsä ja organisaationsa lähtökohdat ja tarkastelee kumppanuuksia, yhteistyötä sekä ulkopuolista rahoitusta tästä näkökulmasta.

Nuorisotyössä kunnioitetaan luontoa ja elämää

Nuorisotyössä huomioidaan toimintaympäristö, puututaan ilkeiltä ja kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan. Nuorisotyössä noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita. Nuorisotyöntekijä valitsee toiminnissa luontoa kunnioittavia, ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja työmenetelmiä.

Nuorisotyöntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan

Nuorisotyöntekijä tunnistaa ja tunnustaa oman rajallisuutensa. Hän osaa hyödyntää nuorille tarkoitettua palveluverkostoa työnsä tueksi. Nuorisotyöntekijä osaa erottaa työn ja vapaa-ajan sekä asettaa rajat suhteessaan nuoreen. Osaamistaan ja jaksamistaan hän ylläpitää huolehtimalla itsestään, ja perehtymällä uuteen tietoon nuorista ja nuorisotyöstä.

MIKÄ ON AMMATTIEETTINEN OHJEISTUS JA KENELLE SE ON TARKOITETTU?

Ammattieettinen ohjeistus ilmaisee asennetta, vastuuta ja suhtautumistapaa työhön. Sen tehtävänä on kertoa työn tarkoituksesta sekä antaa perustaa pohdinnalle oikeasta ja väärästä.

Ohjeistus on tarkoitettu nuorisotyön ammattilaisille, joilla on alan koulutus ja jotka työskentelevät kuntien, järjestöjen tai yksityisen sektorin palveluksessa. Ohjeistuksessa on käytetty nuorisotyöntekijä -nimikettä kuvaamaan alan ammattilaista.

Työntekijä voi hyödyntää ammattieettistä ohjeistusta pohtiessaan työn sisältöjä. Eettinen ohjeistus toimii työvälineenä nuorisotyön arjessa ja kehittämisessä. Työyhteisössä ohjeistusta voidaan käyttää koulutuksessa, perehdyttämisessä ja pulmatilanteita ratkottaessa. Ammattieettinen ohjeistus kertoo myös sidosryhmille ja toisille toimijoille nuorisotyön periaatteista.

Suomen Nuorisoyhdistyö – Allianssi ry
Nuoris- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry

Kerro mielipiteesi: www.alli.fi/neo

Tilattavissa ja tulostettavissa: www.alli.fi ja www.nuoli.info